

EUROOPAN YHTEISÖJEN KOMISSIO

Bryssel 27.09.2000
KOM(2000) 547 lopullinen

**KOMISSION TIEDONANTO
NEUVOSTOLLE JA EUROOPAN PARLAMENTILLE**

**RANNIKKOALUEIDEN YHDENNETTY KÄYTTÖ JA HOITO:
STRATEGIA EUROOPPAA VARTEN**

**KOMISSIION TIEDONANTO
NEUVOSTOLLE JA EUROOPAN PARLAMENTILLE**

**RANNIKKOALUEIDEN YHDENNETTY KÄYTTÖ JA HOITO:
STRATEGIA EUROOPPAA VARTEN**

Tiivistelmä

Rannikkoalueet ovat tärkeitä kaikille eurooppalaisille. Niillä asuu suuri osa kansalaisistamme, niiltä saadaan runsaasti elintarvikkeita ja raaka-aineita, ne ovat tärkeitä liikenteen ja kaupan risteyskohtia, niillä sijaitsee osa arvokkaimmista luontotyypeistämme ja ne ovat suosittuja virkistysalueita. Rannikkoalueita uhkaavat kuitenkin luontotyyppien häviäminen, vesien saastuminen, rannikoiden eroosio ja resurssien liikkakäyttö. Rannikkoalueiden rajallisten resurssien (rajallinen fyysinen tila mukaan luettuna) liikkakäyttö aiheuttaa yhä useammin ristiriitoja eri käyttömuotojen – esim. vesiviljelyn ja matkailun – välillä. Rannikkoalueet kärsivät myös vakavista sosioekonomisista ja kulttuurillisista ongelmista, kuten yhteiskuntarakenteiden heikentymisestä, syrjäytymisestä, työttömyydestä ja eroosion aiheuttamasta omaisuuden menettämisestä. Koska rannikkoalueilla on suurta merkitystä ja ne tarjoavat runsaasti mahdollisuuksia, edellä mainitut ongelmat on ratkaistava, ja koska moniin rannikkoalueiden ongelmiin liittyy eurooppalainen ulottuvuus, ongelmien ratkaisemiseksi on toteutettava toimia Euroopan tasolla.

Rannikkoalueiden yhdennettyä käyttöä ja hoitoa (Integrated Coastal Zone Management, ICZM) koskevassa Euroopan komission esittelyohjelmassa on tarkasteltu monia toisiinsa liittyviä biologisia, fyysisiä ja inhimillisiä ongelmia, joita rannikkoalueilla tällä hetkellä esiintyy. Ongelmien syyt liittyvät tiedon puutteeseen, puutteelliseen ja ristiriitaiseen lainsäädäntöön, tiettyjen sidosryhmien jäämiseen toiminnan ulkopuolelle ja koordinaation puuttumiseen asioista vastaavien hallintoelinten välillä.

Näihin monimutkaisiin ongelmiin ei ole yksinkertaisia, lainsäädännöllisiä ratkaisuja. Fyysisten, taloudellisten, kulttuurillisten ja institutionaalisten olosuhteiden erilaisuuden vuoksi ongelmien ratkaisemisessa on käytettävä joustavaa strategiaa, jossa keskitytään todellisten ongelmien käsittelyyn kentällä. Tämän vuoksi tarvitaan integroitua, osallistavaa alueellista lähestymistapaa sen varmistamiseksi, että Euroopan rannikkoalueita käytetään ympäristön ja talouden kannalta kestäväällä sekä sosiaalisesti oikeudenmukaisella ja yhteenkuuluvuutta edistävällä tavalla.

Näistä syistä ja kansainvälisistä sopimuksista (mm. Agenda 21 -toimintaohjelman 17 luku) johtuvien aiempien sitoumusten täyttämiseksi Eurooppaa varten on laadittu rannikkoalueiden yhdennettyä käyttöä ja hoitoa koskeva strategia, joka esitetään tässä asiakirjassa.

Tällä strategialla pyritään edistämään yhteistyöhön perustuvaa lähestymistapaa rannikkoalueiden suunnitteluun ja käyttöön; periaatteena on yhdessä kansalaisyhteiskunnan kanssa toteutettu hallintomalli. Strategiassa esitetään, että EU ottaa johtavan ja ohjaavan roolin tukeakseen jäsenvaltioita niiden toteuttaessa rannikkoalueiden yhdennettyä käyttöä ja hoitoa paikallisella, alueellisella ja kansallisella tasolla. Strategiassa korostetaan myös yhteistyötä komission eri yksiköiden välillä.

Strategia perustuu mahdollisimman pitkälle olemassa oleviin välineisiin ja ohjelmiin, joista monia ei ole alunperin suunniteltu nimenomaan rannikkoalueita ajatellen. Välineitä täydennetään joillakin uusilla toimilla erityisesti parhaiden käytäntöjen kehittämiseksi ja tietojen levittämiseksi. Jotta voitaisiin edistää rannikkoalueiden yhdennettyyn hoitoon ja käyttöön liittyviä toimia muilla hallinnon tasoilla, strategiaan sisältyy ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston suositukseksi jäsenvaltioille.

Strategian odotetaan parantavan rannikkoalueiden käyttöä ja hoitoa. Lisäksi sen odotetaan parantavan rannikkoalueita koskevan EU:n lainsäädännön ja politiikan täytäntöönpanoa.

Tarkoituksena on, että tässä strategiassa esitetty lähestymistapa voisi toimia mallina kestävästä kehityksen mukaiseen toimintaan myös muilla alueilla Euroopassa.

SISÄLTÖ

JOHDANTO

I. Rannikkoalueiden käytön haasteet

- A) Rannikkoalueiden ongelmat
- B) Rannikkoalueiden strateginen merkitys kaikille eurooppalaisille

II. Rannikkoalueiden yhdenmukaistettua käyttöä ja hoitoa koskevan Euroopan komission esittelyohjelman päätelmät

- A) Perusongelmat
- B) Ongelmien ratkaiseminen yhtenäistetyllä alueellisella lähestymistavalla: EU:n tasolla toteutettavien toimien tarve

III. Rannikkoalueiden yhdenmukaistettu käyttö ja hoito: strategia Eurooppaa varten

- A) Rannikkoalueiden yhdenmukaistetun käytön ja hoidon edistäminen jäsenvaltioissa sekä "alumerien" tasolla
- B) EU:n politiikkojen yhdenmukaistaminen rannikkoalueiden yhdenmukaistetun hoidon ja käytön kanssa
- C) Vuoropuhelun edistäminen eurooppalaisten rannikkoalueiden sidosryhmien kanssa
- D) Parhaiden käytäntöjen kehittäminen rannikkoalueiden yhdenmukaistettua käyttöä ja hoitoa varten
- E) Rannikkoalueita koskevan tiedon ja tietämyksen hankkiminen
- F) Tiedon levittäminen ja yleisen tietoisuuden lisääminen
- G) Strategian täytäntöönpano

IV. Loppupäätelmät

Liite I: Rannikkoalueiden yhdenmukaistetun käytön ja hoidon periaatteet

JOHDANTO

Tässä asiakirjassa esitetään päätelmien ja suositusten kokonaisuus, joka muodostaa EU:n strategian rannikkoalueiden yhdenmukaista hoitoa ja käyttöä varten. Se perustuu rannikkoalueiden yhdenmukaista käyttöä ja hoitoa koskevasta Euroopan unionin esittelyohjelmasta saatuihin tuloksiin. (Esittelyohjelma toteutettiin ympäristöasioiden pääosaston, kalastuksen pääosaston ja aluepolitiikan pääosaston yhteistyönä; siihen osallistuivat myös tutkimuksen pääosasto ja komission yhteinen tutkimuskeskus.) Strategian tarkoituksena on edistää nimenomaan rannikkoalueilla, jotka ovat tärkeitä ja strategisesti merkittäviä alueita, Euroopan perustamissopimuksessa esitettyjä tavoitteita, jotka koskevat kestävästä kehitystä ja ympäristönäkökohtien ottamista huomioon kaikissa muissa EU:n politiikoissa.

Tässä asiakirjassa esitetyt toimet ovat vastaus kahteen neuvoston kehoitukseen laatia eurooppalainen ICZM-strategia¹. Samalla EU edistää toimilla kansainvälisten sopimusten täytäntöönpanoa. Näitä sopimuksia ovat mm. Agenda 21 -toimintaohjelman luku 17², biologista monimuotoisuutta koskevaan yleissopimukseen liittyvä meri- ja rannikkoalueiden biologista monimuotoisuutta koskeva Jakartan mandaatti sekä Yhdistyneiden Kansakuntien elintarvike- ja maatalousjärjestön (FAO) vastuuntuntoista kalastusta koskevat menettelyohjeet, joiden 10 artikla on kokonaan omistettu rannikkoalueiden yhdenmukaiselle käytölle ja hoidolle.

Strategiassa pyritään tavoitteisiin käyttämällä yhteisön olemassa olevia välineitä mahdollisimman tehokkaalla ja koordinoitulla tavalla sekä edistämällä demokraattisempaa yhteishallintoa komission vuosille 2000–2005 asettamien strategisten tavoitteiden mukaisesti.

I. RANNIKKOALUEIDEN KÄYTÖN HAASTEET

A) Rannikkoalueiden ongelmat

Euroopan rannikkoalueilla esiintyy monia toisiinsa liittyviä biofyysisiä ja inhimillisiä ongelmia. Rannikkoalueet muodostavat monimuotoisen, alati muuttuvan luonnollisen ympäristön, joka on alttiina vesivirroille, sedimentin kulkeutumiselle ja usein esiintyville myrskyille. Rannikkoalueet ovat myös erityisen herkkiä ihmisten toimista johtuvalle asiattomalle tai liialliselle käytölle. Rannikkoalueiden yhdenmukaista käyttöä ja hoitoa koskevassa Euroopan komission esittelyohjelmassa³ tarkasteltiin rannikkoalueiden erityisongelmia 35 tyypillisellä alueella Euroopassa. Nämä alueet eivät välttämättä kattaneet kaikkia rannikkoalueiden olosuhteita, ja muiden alueiden tutkiminen paljastaisi epäilemättä lisää nimenomaan näillä alueilla esiintyviä ongelmia. Tästä huolimatta näiden hankkeiden perusteella voitiin muodostaa yleiskäsitys ja löytää kuvaavia esimerkkejä.

Rannikkoalueiden biofyysinen perusongelma on, että käyttö ei ole pysynyt paikallisympäristön kantokyvyn rajoissa. Tähän ongelmaan liittyviä yleisimpiä ilmiöitä ovat:

¹ EYVL C 135, 18.5.1994, s. 2.

² Agenda 21 -toimintaohjelman luvussa 17 allekirjoittajat, EU mukaan luettuna, sitoutuvat rannikkoalueiden yhdenmukaistamiseen, kestävästä kehityksestä tähtäävään suunnitteluun. Ohjelman osa-alue A ("Rannikko- ja merialueiden, tiettyjen valtioiden talousvyöhykkeet mukaan luettuina, yhdenmukaistamiseen tähtäävä suunnittelu") edellyttää, että kukin rantavaltio harkitsee perustavansa tai tarvittaessa vahvistaa asianmukaisia koordinoitujärjestelmiä rannikko- ja merialueiden ja niiden resurssien yhdenmukaistamiseen ja kestävästä kehityksestä varten sekä paikallisella että kansallisella tasolla.

³ Katso tämän tiedonannon II osa.

- laaja rannikkoalueiden eroosio, jota usein pahentavat sopimattomat ihmisten käyttöön (myös rannikon suojeluun) tarkoitetut infrastruktuurit sekä rakentaminen liian lähelle rannikkoa. *Joillakin satama-alueilla rakennustyöt ovat kiihdyttäneet rannikon eroosiota, koska töissä ei ole riittävällä tavalla otettu huomioon rannan dynamiikkaa ja prosesseja. Kaasuntuotanto on toinen tekijä, joka voi lisätä rannikon eroosiota⁴.*
- luontotyyppien vähentyminen huonosti suunnitellun rakentamisen, maankäytön tai merenkäytön seurauksena. *Ongelma on erityisen vaikea niillä alueilla, joilla talouskasvu on nopeaa, kuten Keski- ja Itä-Euroopan maissa.*
- biologisen monimuotoisuuden (myös rannikko- ja valtamerikalavarojen) vähentyminen, joka johtuu kalojen kutualueiden vahingoittumisesta rannikoilla. *Biologista monimuotoisuutta koskevissa alueellisissa toimintasuunnitelmissa on määritetty jopa 30 tointa, joita tarvitaan, jotta voidaan estää luontotyyppien ja lajien jatkuva vähentyminen tietyillä Luoteis-Euroopan suurkaupunkialueiden rannikoilla.*
- merellä ja maalla sijaitsevista lähteistä (mm. kaatopaikoilta) maaperään ja vesiin joutuvien saasteiden kulkeutuminen rannikolle. *Joissakin jäsenvaltioissa naapurimaiden sisämaasta jokien mukana kulkeutuva maatalouden jätevesi huonontaa rannikkovesien laatua.*
- vedenlaatuun ja -määrään liittyvät ongelmat, kun kysyntä ylittää tarjonnan tai jäteveden käsittelykapasiteetin. *Suolaveden tunkeutuminen pohjavesisuoniin pohjavesien liikakäytön takia on merkittävä ongelma Välimeren alueella. Pohjavesisuonien vauriot johtavat yleensä pysyvään pohjavesivarojen vähentymiseen.*

Monissa tapauksissa nämä fyysiset ja biologiset ongelmat ovat aiheuttaneet ongelmia rannikkoalueiden asukkaille (tai lisänneet niitä), varsinkin kun rannikkoalueita hyödynnetään entistä enemmän ja entistä useammilla asukkaille ongelmia aiheuttavilla tavoilla. Tämän seurauksia ovat

- työttömyys ja sosiaalinen epävakaus, jotka johtuvat perinteisten tai ympäristön kannalta suotuisten sektorien, kuten pienimuotoisen rannikkokalastuksen, vähentymisestä. *Monilla alueilla ammattimaisen rannikkokalastuksen on vaikea pysyä kilpailukykyisenä.*
- kilpailu resurssien käyttäjien välillä. *Vesiviljelyn käytettävissä on vähäisesti alueita, koska niitä käytetään muihin tarkoituksiin, ja tämä on rajoittanut huomattavasti tämän toiminnan laajentumista.*
- kulttuuriperinnön tuhoutuminen ja yhteiskunnallisten rakenteiden heikentyminen hallitsemattoman kehityksen (erityisesti matkailun) seurauksena. *Tämä ongelma koskee monia Euroopan saarista – Kanariansaarista aina Ruotsin ja Suomen saaristoon.*
- omaisuuden ja rakentamismahdollisuuksien menetys rannikon kuluessa. *Rannikon eroosiota pidetään paikallisesti kaikkein merkittävimpanä uhkana tulojen jatkumiselle monilla alueilla, jotka saavat elantonsa matkailusta.*

⁴ Kursiivilla merkityt esimerkit perustuvat rannikkoalueiden yhdenmääntyä käyttöä ja hoitoa koskevasta esittelyohjelmasta saatuihin kokemuksiin. Lisätietoja yksittäisistä hankkeista on Internet-sivulla europa.eu.int/comm/environment/iczm/home.htm.

- kestävän työllisyyden mahdollisuuksien menetys kalavarojen vähentyessä. *Urheilukalastukseen käytettävät veneet käsitellään usein tributyyliinayhdisteillä (TBT), joilla voi olla haitallisia vaikutuksia vesiviljelyyn.*
- syrjäytyminen ja poismuutto, joita vaikeuttaa asianmukaisen infrastruktuurin puute, mukaan luettuina kokovuotiset viestintä- ja liikenneverkot. *Riittämätön tieverkosto ja paikallisen talouden puutteellinen kehittyminen monilla syrjäisillä tai eristyneillä rannikkoalueilla on johtanut poismuuttoon. Sen tuloksena puolestaan on palvelujen huonontuminen, joka vaikeuttaa elinvoimaisen paikallisyhteisön muodostamista ja säilyttämistä.*

Nämä esimerkit osoittavat, että tällä hetkellä luonnonvarat ja sosiaalinen rakenne monilla Euroopan rannikkoalueista huonontuvat peruuttamattomasti.

B) Rannikkoalueiden strateginen merkitys kaikille eurooppalaisille

Rannikkoalueet ovat Euroopalle ratkaisevan tärkeitä, koska niillä asuu suuri osa eurooppalaisista ja niille keskittyy yhä suurempi osa taloudellisesta toiminnasta⁵. Lisäksi rannikkoalueet ovat tärkeitä taloudelle ja liikenteelle sekä asuinalueina ja vapaa-ajan viettokohteina. Kaikki nämä käyttömuodot riippuvat rannikkoalueiden fyysisistä ominaisuuksista, kauniista maisemista, kulttuuriperinnöstä, luonnonvaroista sekä meren ja maaperän rikkaasta biologisesta monimuotoisuudesta (ja elävistä luonnonvaroista). Nämä resurssit ovat siten perusta rannikoiden asukkaiden tämänhetkisten ja tulevien sukupolvien hyvinvoinnille ja taloudelliselle elinvoimaisuudelle.

Tämä ei kuitenkaan koske ainoastaan rannikolla asuvia tai siellä työskenteleviä. Nykyajan monimuotoisessa taloudessa suurimmalla osalla eurooppalaisista on jokin yhteys rannikolle, vaikka he asuisivatkin kaukana rannikolta tai jopa maassa, jolla ei ole rannikkoa. Miltei kaikki eurooppalaiset käyttävät rannikkojen resursseja ravinnon tai raaka-aineiden lähteenä; rannikot ovat tärkeitä markkina-, liikenne- ja kauppa-alueita. Lisäksi rannikkoalueet ovat suosittuja vapaa-ajan kohteita, ja niillä sijaitsee joitakin arvokkaimmista luontotyypistämme ja maisemista. Rannikkoalueiden ongelmien ratkaisemisella on sen vuoksi strategista merkitystä kaikille eurooppalaisille⁶.

II. RANNIKKOALUEIDEN YHDENNETTYÄ KÄYTTÖÄ JA HOITOA KOSKEVAN EUROOPAN KOMISSION ESITTELYOHJELMAN PÄÄTELMÄT

Kansainvälinen tietoisuus rannikkoalueiden ongelmista on lisääntynyt jatkuvasti 1980-luvun loppupuolelta alkaen. Eri organisaatiot, mm. OECD ja YK:n elimet, ovat käsitelleet asiaa ja teettäneet tutkimuksia arvioidakseen, kuinka rannikkoalueita voitaisiin hoitaa paremmin. Komission tiedonannossa KOM(95)511 ilmoitettiin EU:n osallistuvan tähän rannikkoalueiden yhdennettyä käyttöä ja hoitoa (Integrated Coastal Zone Management, ICZM) koskevalla esittelyohjelmalla, jonka tavoitteena oli "korostaa käytännön edellytyksiä, jotka ovat tarpeen kestävän kehityksen toteuttamisessa Euroopan rannikkoalueiden monenlaisissa tilanteissa".

⁵ Vuonna 1995 komission tiedonannossa KOM(95)511 kerrottiin, että 47 % EU:n väestöstä asuu pysyvästi 50 km:n säteellä rannikosta. Vuoden 1995 jälkeen muuttoliike on suuntautunut kohti rannikkoalueita, joten voidaan olettaa, että vastaava luku on nyt yli 50 %.

⁶ Vuonna 1997 ekologien ja taloustieteilijöiden ryhmä arvioi Nature-lehden artikkelissa ("The value of the world's ecosystem services and natural capital", Costanza et al., Nature 387, 253-260, 1997) maapallon tärkeimpien luontotyyppien arvoa hehtaaria kohti. Yhdestätoista arvioidusta luontotyypistä kolme arvokkainta olivat suot/tulva-alamot, merilevälautat ja vuorovesisuomaat.

Esittelyohjelmasta saatujen kokemusten oli tarkoitus toimia pohjana ehdotuksille mahdollisista lisätoimenpiteistä, joita toteutettaisiin sekä Euroopan että muilla tasoilla kestävän kehityksen edistämiseksi Euroopan rannikkoalueilla.

Kuten esittelyohjelman edistymistä koskevassa kertomuksessa⁷ kerrottiin, esittelyohjelmaan kuului useita esittelyhankkeita, siinä hyödynnettiin komission ja Euroopan ympäristökeskuksen tutkimus- ja tiedotustoimia ja järjestettiin säännöllisiä tapaamisia projektipäälliköiden ja kansallisten asiantuntijaryhmien jäsenten kanssa. Näistä toimista saadut kokemukset muodostivat pohjan kuudelle laaja-alaiselle aihekohtaiselle tutkimukselle ja kahdelle asiakirjalle: "Kohti rannikkoalueiden yhdenmetyt käyttöä ja hoidon strategiaa Euroopan unionissa: Yleiset periaatteet ja toiminnan vaihtoehdot" ja "Lessons from the European Commission's Demonstration Programme on Integrated Coastal Zone Management (ICZM)".

Näiden asiakirjojen perusteella käynnistettiin laaja alustava yleinen kuulemismenettely. Kaikkia sidosryhmiä pyydettiin lähettämään kommentteja ja ajatuksia siitä, millaisia toimenpiteitä EU:n tasolla olisi toteutettava rannikkoalueiden yhdenmetyt käyttöä ja hoidon edistämiseksi. Kaikissa maissa järjestettiin kokouksia asiasta kiinnostuneiden ryhmien kanssa⁸, Brysselissä järjestettiin suuri sidosryhmille tarkoitettu seminaari, ja komission edustajat osallistuivat kymmenkuntaan asiaan liittyvään sektorikohtaiseen kokoukseen Euroopassa. Sekä julkiset että yksityiset sektorit osoittivat runsaasti kiinnostusta kuulemismenettelyn aikana. Tiivistelmä kaikkien kokousten tuloksista ja 171 kirjallisesta kommentista on saatavilla komission www-sivulla⁹.

Esittelyohjelman kokemukset ja kuulemisen aikana esitetyt ajatukset muodostavat tässä asiakirjassa esitetyn strategian perustan.

A) Perusongelmat

Vaikka jokaisella rannikkoalueella on erilaisia erityisongelmia, niiden perussyöt ovat yleensä hyvin samanlaisia. Esittelyohjelma on vahvistanut, että näitä perussyöitä ovat seuraavat¹⁰:

- rannikkoalueiden käytöstä on puuttunut näkemyksellisyyttä, ja rannikon prosesseja ei ole ymmärretty riittävän hyvin. Tieteellisessä tutkimuksessa ja tiedonkeruussa ei ole kuultu loppukäyttäjiä.
- eri sidosryhmät eivät ole osallistuneet riittävästi rannikkoalueiden ongelmien ratkaisujen muotoilemiseen ja toteuttamiseen.

⁷ KOM(97)744.

⁸ Järjestämällä erillisiä kokouksia kussakin maassa (Espanjan ja Portugalin kanssa järjestettiin yhteinen kokous) voitiin käsitellä aiheita, joilla oli merkitystä nimenomaan kansallisissa oikeudellisissa, institutionaalisissa ja kulttuurillisissa olosuhteissa. Kommenttien keräämisen lisäksi näissä kokouksissa levitettiin esittelyohjelman teknisiä tuloksia ja edistettiin rannikkoalueiden yhdenmetyt hoitoa ja käyttöä kansallisella tasolla luomalla keskustelua sidosryhmien kanssa, kuten asiakirjassa KOM(95)511 oli ilmoitettu.

⁹ Esittelyohjelman tekniset tuotokset sekä tiivistelmä kuulemismenettelyn tuloksista löytyvät osoitteesta <http://europa.eu.int/comm/environment/iczm/home.htm>.

¹⁰ Olisi huomattava, että nämä päätelmät vastaavat ja vahvistavat olettamuksia, jotka esitettiin esittelyohjelmaa käynnistettäessä. Asiakirjassa KOM(95)511 esitettiin kolme rannikkoalueiden hoitoon liittyvää hypoteesia: 1) Kestävä kehitys edellyttää yhteistyön parantamista. 2) Yhteistyön on perustuttava asianmukaisiin tietoihin. 3) Tarvitaan järjestelmiä tämän yhteistyön järjestämiseksi ja ylläpitämiseksi.

- epätarkoituksenmukaisella ja koordinoimattomalla alakohtaisella lainsäädännöllä ja politiikalla on usein ollut vaikutuksia, jotka pitkällä aikavälillä ovat olleet vastoin rannikkoalueiden kestävä kehityksen mukaista käyttöä.
- raskas byrokratia ja koordinaation puuttuminen asioista vastaavien hallintoelinten välillä on rajoittanut paikallista aloitteellisuutta ja sopeutumiskykyä.
- kestävä kehityksen mukaiseen rannikkoalueiden käyttöön liittyvät paikalliset aloitteet eivät ole saaneet riittävästi resursseja tai tukea ylemmiltä hallintotasoilta.

B) Ongelmien ratkaiseminen yhdenmukaisella alueellisella lähestymistavalla: EU:n tasolla toteutettavien toimien tarve

Esittelyohjelma osoitti, että vaikeilla monikäyttöisillä alueilla (esim. rannikkoalueet), koordinoimattomat alakohtaiset politiikat ovat usein ristiriidassa keskenään ja niillä voi jopa olla vastakkaisia tavoitteita, mikä johtaa poliittiseen umpikujaan. Paras tapa välttää tämä tilanne ja varmistaa monien yksittäisten EU:n alakohtaisten tavoitteiden¹¹ tehokas täytäntöönpano on soveltaa yhdenmukaisella alueellisella lähestymistapaa.

Tällaisella lähestymistavalla pyritään maksimoimaan rannikkoalueiden ja niiden asukkaiden yleinen ja pitkäaikainen taloudellinen, ympäristöllinen, sosiaalinen ja kulttuurinen hyvinvointi käsittelemällä monia rannikkoalueiden ongelmia samanaikaisesti. Tämä lähestymistapa edistää näin ollen kestävä kehityksen kolmea ulottuvuutta.

Rannikkoalueiden yhdenmukainen käyttö ja hoito edellyttää uudenlaista hallintotapaa, jossa ovat mukana kansalaisyhteiskunnan kaikki osapuolet. Siinä pyritään rannikkoalueiden kaikkien sidosryhmien yhteistyöhön laadittaessa ja toteutettaessa mallia, josta on hyötyä kaikille.

Tämän yhteistyön on kuitenkin ulotuttava laajemmalle kuin niihin sidosryhmiin, jotka fyysisesti toimivat kapealla rannikkokaistalla. Koska monet rannikkoalueiden ongelmat voidaan ratkaista ainoastaan laajemman yhdenmukaisen lähestymistavan avulla, mukaan on saatava saman valuma-alueen tai takamaan muut toimijat. Esimerkiksi rannikkoalueiden rehevöitymisongelmat on ratkaistava yhdessä niiden kanssa, jotka käyttävät tai tuottavat nitraatteja, jotka lopulta päätyvät rannikolle ja aiheuttavat pilaantumista. Samalla tavalla ongelmat, jotka liittyvät matkailun keskittymiseen rannikolle, on ratkaistava edistämällä monipuolisempaa matkailua, joka suuntautuu myös muille alueille.

Merkittävää on, että esittelyohjelman perusteella yhdenmukaiset ratkaisut konkreettisiin ongelmiin voidaan löytää ja toteuttaa ainoastaan paikallisella ja alueellisella tasolla. Poliitikkojen yhdenmukainen paikallisella ja alueellisella tasolla on kuitenkin mahdollista vain, mikäli hallinnon korkeammat tasot tarjoavat yhdenmukaisen oikeudellisen ja institutionaalisen ympäristön sekä toteuttavat toimenpiteitä, joilla mahdollistetaan paikalliset ja alueelliset toimet.

Komissio on laatinut esittelyohjelmasta saatujen kokemusten perusteella luettelon rannikkoalueiden yhdenmukaisen hoidon ja käytön peruseräkkeistä¹² sekä tuottanut runsaasti teknistä tietoa niiden täytäntöönpanoon tarvittavista tekniikoista.

¹¹ Mm. kalastukseen, aluekehitykseen ja -koheesioon, energiaan, liikenteeseen ja ympäristöön liittyvät tavoitteet.

¹² Katso liite I.

Esittelyohjelmassa korostetaan, että on tärkeää varmistaa toimien yhteensopivuus ja täydentävyys hallinnon eri tasoilla. Vaikka kunkin hallintotason tarkka rooli vaihtelee eri maiden välillä, yleisesti ottaen hallinnon eri tasojen roolit voidaan määrittää seuraavasti:

Paikallinen taso -

Konkreettiset yhdenmistoimet toteutetaan nimenomaan paikallistasolla, jolla tehdään yksityiskohtainen suunnitelma, ratkaistaan ongelmat ja huolehditaan alueellisesta hallinnosta. Paikallisviranomaiset pystyvät kaikkein parhaiten keräämään tietoja paikallisista oloista, saamaan mukaan paikalliset sidosryhmät, luomaan yksimielisyyttä tai sovitteluun sekä varmistamaan parhaan mahdollisen tavan soveltaa yhdenmittyä lähestymistapaa. Alhaalta ylös suuntautuvat aloitteet, joihin rannikkoalueiden kansalaiset ja käyttäjät osallistuvat, toteutetaan tällä tasolla. Ne ovat yhdenmityshoidon ja käytön kulmakiviä.

Alueellinen ja valuma-alueen taso -

Aluehallinnolla (silloin kuin tämä hallinnon taso on olemassa) on ratkaiseva asema rannikkoalueiden yhdenmityssä suunnittelussa ja käytössä. Tällä hallinnon tasolla tunnetaan vielä hyvin kentällä vallitseva tilanne, mutta sen tehtäväkenttä on tarpeeksi laaja, jotta se voi suhtautua asiaan strategisesti. Tällä tasolla voidaan edistää yhteistyötä kuntien välillä ja varmistaa, että paikallisilla aloitteilla on laajempi ja kokonaisvaltaisempi alueellinen toimintaympäristö. Tämän hallinnon tason ohjaus voi tasapainottaa voimakkaita lyhytaikaisia poliittisia ja taloudellisia etuja, jotka voisivat paikallistasolla johtaa kestävä kehityksen vastaisiin päätöksiin. Yhdessä kansallisen hallinnon kanssa tällä tasolla on varmistettava EU:n lainsäädännön ja kansallisten lakien koordinoitu soveltaminen sekä naapurivaltioiden toimijoiden yhteistyö, jotta voidaan ratkaista eri valtioita koskevat raja-alueiden kysymykset.

Kansallinen taso -

Kansallisen hallinnon on tarjottava oikeudellinen ympäristö ja sääntelyjärjestelmä, jotka ovat riittäviä rannikkoalueiden yhdenmityshoidon ja käytön täytäntöönpanemiseksi hallinnon alhaisimmilla tasoilla. Tämän vuoksi on varmistettava kansallisen lainsäädännön ja rannikkoalueisiin vaikuttavien ohjelmien johdonmukaisuus. Tämä on prosessi, joka edellyttää eri aloista vastaavien hallinnon osien yhteistyötä ja osallistumista. Kansallisen hallinnon on myös edistettävä kansallista näkemystä, jotta voidaan ohjauksen ja tuen avulla edistää johdonmukaisia toimia alueellisella ja paikallisella tasolla.

EU:n taso -

Huolimatta lisääntyvistä ponnisteluista paikallisella, alueellisella ja kansallisella tasolla näiden tasojen toiminta ei riitä ratkaisemaan lisääntyviä ongelmia rannikkoalueilla¹³.

Kuten Eurooppa-neuvosto totesi kahdessa päätöslauselmassaan, rannikkoalueet ovat herkkää ja elintärkeää yhteistä kulttuuriperintöä, ja on ehdottoman tärkeää, että säilytetään niiden biologinen monimuotoisuus, arvokas maisema, ekologinen laatu ja niiden kyky ylläpitää elämää, terveyttä, taloudellista toimintaa ja sosiaalista hyvinvointia¹⁴. Näistä syistä ja

¹³ Euroopan ympäristökeskuksen kertomuksen "Environment in the European Union at the turn of the Century" (1999) mukaan rannikkoalueiden tämänhetkinen tila kehittyi epäsuotuisasti ja rannikkoalueeseen kohdistuvien paineiden odotetaan lisääntyvän tulevaisuudessa.

¹⁴ Neuvoston päätöslauselma (25.2.1992) Euroopan rannikkoalueita koskevasta yhteisön tulevasta politiikasta (92/C 59/1) sekä neuvoston päätöslauselma (6.5.1994) rannikkoalueiden yhdenmittyä hoitoa ja käyttöä koskevasta yhteisön strategiasta (94/C 135/2).

toissijaisuusperiaatteen mukaisesti neuvosto totesi, että rannikkoalueiden yhdenmuetä suunnittelua ja hoitoa varten tarvitaan selkeästi yhteisön strategiaa. Sama asia todettiin tuoreessa alueiden komitean lausunnossa aiheesta "Kohti rannikkoalueiden yhdenmuetn käytön ja hoidon strategiaa Euroopan unionissa: Yleiset periaatteet ja toiminnan vaihtoehdot"¹⁵.

Koska monet rannikkoalueiden ongelmista ulottuvat kansallisten rajojen yli (ja/tai niiden syynä ovat kansallisten rajojen ulkopuolella vaikuttavat tekijät)¹⁶, nämä ongelmat voidaan ratkaista ainoastaan yhteisön tason koordinoitulla toiminnalla.

EU on päättänyt huolehtia rannikkoalueistaan, ja olemassa olevilla EU:n politiikoilla ja ohjelmilla onkin merkittäviä vaikutuksia näillä alueilla. EU:n eri alakohtaisten ja alueellisten politiikkojen tarkoituksena on aina parantaa elinoloja, ja ne saavuttavat tämän tavoitteen useimmiten. Joskus ei ole kuitenkaan täysin ymmärretty rannikkoalueiden erityispiirteitä ja siten erilaisten toimien mahdollisia vaikutuksia, ja EU:n politiikoilla on joskus saattanut olla tahattomia haitallisia vaikutuksia rannikoihin. Komission on jatkettava työtä näiden vaikutusten minimoimiseksi.

Jotta voisimme parantaa rannikkoalueiden oloja, on varmistettava, että rannikkoalueisiin vaikuttavat yhteisön politiikat suunnitellaan yhtenäisellä tavalla EU:n tasolla ja että näitä politiikkoja sovelletaan yhdenmukaisesti paikallisella tasolla yhdenmuetn suunnittelun ja käytön avulla. Tämä voidaan saavuttaa ainoastaan, mikäli tehdään johdonmukaista ja koordinoitua työtä, johon osallistuvat kaikki julkishallinnon tasot EU:ssa.

EU:n on otettava johtava ja ohjaava rooli ja luotava ympäristö, jossa muiden tasojen toimet ovat mahdollisia. Esittelyohjelman perusteella paras tapa tehdä tämä on toteuttaa toimenpiteitä, joiden tarkoituksena on

- edistää rannikkoalueiden yhdenmuetä käyttöä ja hoitoa jäsenvaltioissa sekä "aluemerien" tasolla
- varmistaa, että eri alojen EU-lainsäädäntö ja politiikka sovitetaan yhteen rannikkoalueiden yhdenmuetn hoidon ja käytön kanssa
- edistää vuoropuhelua eurooppalaisten rannikkoalueiden sidosryhmien kanssa
- kehittää parhaita käytäntöjä rannikkoalueiden yhdenmuetä käyttöä ja hoitoa varten
- tukea rannikkoalueita koskevan tiedon ja tietämyksen hankkimista
- levittää tietoa ja lisätä yleistä tietoisuutta.

¹⁵ Alueiden komitean lausunto COM4-029, 12.4.2000.

¹⁶ Vaikutukset voivat merivirtojen vuoksi ulottua aluemerien yli maihin, joilla ei ole alkuperämaan kanssa yhteisiä maarajoja.

III. RANNIKKOALUEIDEN YHDENNETTY KÄYTTÖ JA HOITO: STRATEGIA EUROOPPAA VARTEN

EU:n strategia rannikkoalueiden yhdennettyä käyttöä ja hoitoa varten koostuu kutakin edellä mainittua yleistä toiminta-alueita koskevista konkreettisista toimista, jotka perustuvat esittelyohjelman päätelmiin. Toimivuuden ja tehokkuuden varmistamiseksi tämä strategia perustuu mahdollisimman pitkälle olemassa oleviin välineisiin, ohjelmiin ja resursseihin sen sijaan, että luotaisiin uusia välineitä. Strategian tarkoituksena on parantaa olemassa olevien välineiden käyttöä koordinoimalla niitä paremmin ja varmistamalla, että ne ovat rannikkoalueille sopivia. Suhteellisuusperiaatteen mukaisesti EU:n toimenpiteet eivät ulotu laajemmalle kuin on tarpeen, jotta voidaan saavuttaa perustamissopimuksessa esitetyt tavoitteet.

Monissa tapauksessa esitetyjä toimia ei välttämättä ole kohdistettu nimenomaan rannikkoalueisiin, vaan ne saattavat olla välineitä, joilla edistetään toimivaa yhdennettyä hoitoa millä tahansa alueella, rannikkoalueet mukaan luettuina. Tämä on täysin asianmukaista, kun otetaan huomioon, että rannikkoalueiden asianmukaisen hoidon periaatteita voidaan soveltaa menestyksekkäästi myös muunlaisilla alueilla.

Tämä strategia on kattava ja sisältää monia erilaisia toimia, joiden merkitys vaihtelee. Se ei kuitenkaan ole pelkästään luettelo käytettävissä olevista vaihtoehdoista vaan yhtenäinen kokonaisuus. Sen täytäntöönpano edellyttää Euroopan komission eri yksiköiden sekä muiden toimielinten osallistumista ja yhteistyötä.

A) Rannikkoalueiden yhdennetyn käytön ja hoidon edistäminen jäsenvaltioissa sekä "alumerien" tasolla

Jäsenvaltioiden hallinto- ja oikeusjärjestelmiin sekä kulttuureihin liittyvät suuret erot sekä rannikkoalueiden yhdennettyä käyttöä ja hoitoa koskevan prosessin vaihteleva edistyminen edellyttävät joustavaa lähestymistapaa. EU edistää rannikkoalueiden yhdennettyä käyttöä ja hoitoa alhaisemmillä hallinnon tasoilla tarjoamalla ohjausta, sitoutumalla selkeästi rannikkoalueiden hyvän hoidon yleisiin periaatteisiin sekä tarjoamalla taloudellisia kannustimia niiden täytäntöönpanemiseksi. Jäsenvaltioille jää täysi vapaus valita ne erityisvälineet, joilla rannikkoalueiden yhdennetty hoito ja käyttö toteutetaan kussakin maassa¹⁷.

Koska monet yksittäisten rannikkoalueiden ongelmat liittyvät itse asiassa muualla tietyn alumeren (Välimeren, Itämeren) alueella vallitseviin tekijöihin, EU edistää toimintaa "alumerien" tasolla; tähän kuuluu myös yhteistyö EU:n ulkopuolisten rajanaapurien kanssa.

1) Komissio on laatinut ehdotuksen Euroopan parlamentin ja neuvoston suositukseksi jäsenvaltioille; suosituksessa jäsenvaltioita kehoitetaan noudattamaan rannikkoalueiden hyvän hoidon periaatteita ja esitetään niiden täytäntöönpanemiseksi tarvittavat yleiset toimet, joihin kuuluu myös rannikkoalueiden yhdennettyä käyttöä ja hoitoa koskevien kansallisten strategioiden laatiminen.

¹⁷ Tämä lähestymistapa on samanlainen kuin erittäin onnistuneeksi osoittautunut Yhdysvaltojen laki rannikkoalueiden hoidosta; vaikka kyseisessä asetuksessa ei säädetä vaatimuksista osavaltioiden tasolla, ICZM-ohjelmat kattavat nyt 99 % Yhdysvaltojen rannikoista.

2) Komission tavoitteena on edistää tasapainoista ja yhdenmukaista aluehallintoa, ja se kehottaa edelleenkin soveltamaan Euroopan aluekehityssuunnitelman (ESDP) poliittisia päätelmiä rakennerahastojen ja erityisesti yhteisön Interreg-aloitteen kautta rahoitettavissa toimissa. Komissio työskentelee yhdessä jäsenvaltioiden kanssa tukeakseen aluekehityssuunnitelman soveltamista, johon kuuluu myös yhdenmukaista, eri hallinnollisten, luonnollisten ja sosioekonomisten yksiköiden yhdessä toteuttama aluekehityssuunnittelu ja -hallinto¹⁸. Jotta voitaisiin riittävällä tavalla käsitellä rannikkoalueiden erityistarpeita, jäsenvaltioiden tulisi sisällyttää rannikkovedet aluekehityssuunnitelmansa täytäntöönpanoon. Lisäksi olisi kiinnitettävä riittävästi huomiota demografisiin muutoksiin ja siihen, millaisia sosiaalisia ja ympäristöön liittyviä paineita ne aiheuttavat muuttoliikkeiden lähde- ja kohdealueilla.

3) Komissio tukee jatkossakin tärkeimpiä rannikkoalueiden yhdenmukaista käyttöä ja hoitoa koskevia aloitteita jäsenvaltioissa osallistamalla kokouksiin ja ohjausryhmiin. EU:n osallistumisen vaikutuksen kansallisiin ja paikallisiin aloitteisiin esittelyohjelman aikana katsottiin liittyvän usein yhtä paljon EU:n painoarvoon kuin itse rahoitukseen.

4) Rakennerahastoihin (myös Euroopan aluekehitysrahastoon ja kalatalouden ohjauksen rahoitusvälineeseen) Agenda 2000 -ohjelman yhteydessä tehdyt tarkistukset merkitsivät uudenlaista sitoutumista kumppanuuden, kestävän kehityksen ja yhteisen suunnittelun periaatteisiin, mikä edistää hyvän aluehallinnon periaatteiden täytäntöönpanoa. Uusi rakennerahastoja koskeva asetus lisää osaltaan ympäristön huomioon ottamista rakennerahastojen ohjelmoinnissa; tähän vaikuttaa erityisesti ympäristövaikutusten ennakoarviointi. Tämä kehitys kohti yhdenmukaista lähestymistapaa käy ilmi myös siitä, että entistä enemmän keskitytään maaseudun kehittämiseen osana yhteistä maatalouden kehittämispolitiikkaa; siinä pyritään lisäämään markkinasuuntautuneisuutta korkeiden markkinahintojen tukemisen asemesta. Vuosien 2000–2006 ohjelmia koskevissa suuntaviivoissa¹⁹ viitataan myös erityisesti "kestävään kehitykseen" läpäisyperiaatteena rakennerahastojen ja koheesiorahaston ohjelmien täytäntöönpanossa. Näiden rahastojen tukemissa ohjelmissa kaudelle 2000-2006 Komissio pyrki neuvotteluissa edistämään kaupungistumisen ja maaseudun yhdenmukaista kehittämistä osana pyrkimystään Euroopan tasapainoisempaan aluekehitykseen. Näiden suuntaviivojen mukaisesti suositeltavat toimenpiteet käsittivät myös rannikkoalueet mukaan lukien "saastumisen vähentäminen ja pilaantuneiden alueiden kunnostaminen, hiekkarantojen, kaivantojen ja muiden vesialtaita ja vedenpohjaa muuttavien toimenpiteiden valvominen ja rannikon luontotyyppien suojeleminen".

Valmistellessaan tulevaisuuden strategisia painopisteitä komissio harkitsee, mitä toimia voitaisiin toteuttaa edistämään yhdenmukaista lähestymistapaa Euroopan alueen kestävän kehityksen varmistamiseksi ja mahdollistaa elinkykyisten maaseutualueiden kehittäminen. Neuvotellessa yhdenmukaista rannikkoalueiden käytöstä ja hoidosta ehdotukset koskivat seuraavaa rakennerahasto-ohjelmien tarkistamista, mm:

a) rahoituksen määrä tehdään jossakin määrin tai kokonaan riippuvaiseksi tiettyjen yhdenmukaisten suunnittelun ja käytön yleisten periaatteiden soveltamisesta; näitä ovat esim. liitteessä I esitetyt periaatteet tai vaihtoehtoisesti Euroopan aluekehityssuunnitelmassa esitetyt vaihtoehdot.

¹⁸ Luonnollisiin yksikköihin kuuluu valuma-alueita, tulvatasankoja, rannikkosoluista jne. Sosioekonomisiin yksikköihin kuuluu toisiinsa liittyviä taloudellisia alakohtaisia ryhmittymiä, kulttuurillisia yksiköitä jne.

¹⁹ Hyväksytty 1. heinäkuuta 1999.

b) vaaditaan, että rakennerahastoista rahoitettavat hankkeet muodostavat osan kokonaisvaltaisesta yhdenmukaisesta alueellisesta kehittämissuunnitelmasta.

Toisaalta komissiolla ei ole suunnitelmia ehdottaa uutta rakennerahastoa, joka olisi nimenomaan tarkoitettu rannikkoalueita varten. Perustamissopimuksen artiklan 158 mukaan rakennerahastoja on käytettävä tasoittamaan alueellista epätasapainoa Unionin sisällä. Rannikkoalueet ovat sosioekonomisessa mielessä sen vuoksi rakennerahastojen mitä suurimman tuen tarpeessa.

5) Komissio pitää entistä tärkeämpänä sitä, että se täyttää velvollisuutensa ja sitoumuksensa, jotka johtuvat meri- ja rannikkoalueita koskevista alueellisista ja kansainvälisistä sopimuksista; näitä ovat mm. YK:n merioikeusyleissopimus (UNCLOS) ja aluemeriiä koskevat sopimukset (esim. HELCOM ja Barcelonan yleissopimus). Komissio pyrkii entistä tarmokkaammin varmistamaan koordinaation näiden alueellisten sopimusten ja yhteisön aloitteiden välillä. Komission huolehtii joistakin tämän työn teknisistä puolista yhteisen tutkimuskeskuksensa kautta sekä toteuttamalla asiaan liittyviä TTK-ohjelmia tutkimuksen ja teknologisen kehittämisen viidennessä puiteohjelmassa, erityisesti energian, ympäristön ja kestävä kehityksen erityisohjelmassa.

6) EU tarjoaa mahdollisuuksia toteuttaa rannikkoalueiden yhdenmukaisesta hoitoa ja käyttöä mm. rakennerahastoihin liittyvien ohjelmien Interreg III ja Urban (joka koskee tiettyjä yli 10 000 asukkaan rannikkokaupunkialueita) kautta sekä lisäksi muiden rahoitusvälineiden (mm. ehdotettu Life III -ohjelma) sekä "eurooppalaisen tutkimusalueen" avulla. Komission yksiköt koordinoivat näiden välineiden käyttöä; tarkoituksena on varmistaa, että välineet täydentävät toisiaan ja että eri yksiköiden välillä vaihdetaan tietoja hankkeista, joille on myönnetty rahoitusta. Koska ohjelmien kesto on rajallinen (enintään kahdeksan vuotta), komissio pyrkii lisäksi kannustamaan sitä, että kussakin hankkeessa laaditaan strategia, jolla varmistetaan pitkäaikaisen rahoituksen turvaaminen kohdealueen yhdenmukaisesta suunnittelusta ja hoitoa varten.

Interreg III -ohjelmassa myönnetään rahoitusta tukikelpoisille merialueille ja näin ollen myös rannikkoalueiden hoitotoimille, ja sitä koskevissa uusissa suuntaviivoissa²⁰ todetaan, että rahoitus koordinoidaan kolmansia maita koskevien rahoitusvälineiden (Ispra-, Smar-, Phare- ja Tacis-ohjelmien) kanssa, jotta toimet koskisivat myös naapurimaita ja siten laajempaa maantieteellistä aluetta.

Interreg-ohjelman ohjelmalohkon A (rajat ylittävä yhteistyö) painopisteisiin ja tukikelpoisiin toimiin kuuluu rannikkoseudun kehittäminen, mukaan luettuina yhteisten suuntaviivojen laatiminen rannikkoalueiden suunnittelua ja hallintoa varten. Ohjelmalohkon B (valtioiden välinen yhteistyö) painopisteinä mainitaan myös rannikkovesien yhteinen hoito sekä meri- ja saaristoalueiden kokonaisvaltaisen yhteistyön edistäminen.

7) Uudessa kalatalouden ohjauksen rahoitusvälineestä koskevassa asetuksessa säädetään myös mahdollisuuksista tukea perustietojen keräämistä ja ympäristönhoidollisten mallien laatimista kalastusta ja vesiviljelyä sekä kalavarojen kestävä käyttöä varten; tarkoituksena on laatia yhdenmukaisia hoitosuunnitelmia rannikkoalueita varten. Rahoitusvälineestä voidaan rahoittaa myös joitakin kokeiluhankkeita, joiden tarkoituksena on parantaa yhteyksiä kalatalouden ja vesiviljelyn sekä rannikkoalueiden yhdenmukaisesta käytöstä ja hoitoa koskevan prosessin välillä.

²⁰ Komission tiedonanto jäsenvaltioille Euroopan alueen sopusointuiseen ja tasapainoiseen kehittämiseen tähtäävän Euroopan laajuista yhteistyötä koskevan yhteisöaloitteen suuntaviivojen vahvistamisesta (C(2000)1101).

8) Euroopan komissio toimii yhdessä jäsenvaltioiden kanssa tukeakseen ympäristönsuojelua ja kestäväää kehitystä matkailussa. Tätä asiaa käsittelemään perustettiin työryhmä jäsenvaltioiden edustajista koostuvan matkailualan neuvoa-antavan komitean toimeksiannon mukaisesti. Ryhmän erityistehtävänä on määrittää yhteisön, kansallisella, alueellisella ja paikallisella tasolla toteutettavat asianmukaiset strategiat ja toimenpiteet, joiden tarkoituksena on edistää kestäväää kehitystä matkailussa. Ryhmä arvioi myös yhteisön politiikkojen ja ohjelmien tämänhetkistä ja mahdollista vaikutusta kestävään kehityksen mukaiseen matkailuun. Tämän analyysin perusteella ryhmä laatii päätelmät ja suositukset, jotka koskevat mm. laajempaa yhteistyötä näistä asioista vastaavien viranomaisten välillä sekä yhteisön välineiden ja ohjelmien parempaa hyödyntämistä. Rannikkoalueiden yhdenmukainen hoito ja käyttö on yksi aiheista, joita todennäköisesti käsitellään työryhmän loppuraportissa (joka valmistuneen vuoden 2001 lopussa).

B) EU:n politiikkojen yhdenmukaistaminen rannikkoalueiden yhdenmukaisen hoidon ja käytön kanssa

Vuonna 1999 rannikkoalueiden yhdenmukaisen hoitoa ja käyttöä koskevaan kuulemismenettelyyn osallistuneista selvästi suurin osa painotti sitä, että EU:n toimielinten on näytettävä esimerkkiä varmistamalla, että rannikkoalueisiin vaikuttavissa EU:n alakohtaisissa politiikoissa noudatetaan kaikkia hyvän aluehallinnon periaatteita, että yhteistyö komission yksiköiden ja muiden EU:n toimielinten välillä toimii käytännössä ja että sidosryhmien kanssa käydään riittävää vuoropuhelua ja keskustelua. Useimmat EU:n politiikat ja välineet (tai mahdollisesti ne kaikki) vaikuttavat jotenkin rannikkoalueisiin, joten komissio ottaa nämä vaatimukset huomioon.

9) Komission yksiköt pyrkivät jatkuvasti varmistamaan, että EU:n alakohtaiset politiikat ovat yhdenmukaisia EU:n rannikkoalueiden yhdenmukaisen hoidon ja käytön kanssa ja mahdollistavat sen toteuttamisen. Jotta eri yksiköt voisivat helpommin toimia tämän mukaisesti, laaditaan ohjeet, joissa käsitellään kansallisten ja paikallisten viranomaisten kanssa toteutettavaa seuranta EU:n lainsäädännön ja ohjelmien vaikutuksista. Esittelyohjelman aikana laadituissa teknisissä asiakirjoissa (erityisesti loppuraportissa aihepiirikohtaisesta tutkimuksesta, joka koski Euroopan unionin politiikkojen vaikutusta rannikkoalueiden kehittymiseen, sekä asiakirjassa "Lessons From the European Commission's Demonstration Programme on Integrated Coastal Zone Management (ICZM)") mainitaan joitakin politiikan aloja, joihin on kiinnitettävä erityistä huomiota. Niihin kuuluvat mm. seuraavassa mainitut alat:

10) Luonto: EU:n luonnonsuojelupolitiikan, mm. lintu- ja luontotyyppidirektiivien ja Natura 2000 -verkon, tarkoituksena on suojella luontotyyppisiä ja lajeja, joilla katsotaan olevan merkitystä yhteisön kannalta. Tämä ei välttämättä takaa kaikkien paikallisista tai kansallisista syistä suojelemisen arvoisten ekosysteemien tai alueiden suojelua. Tämän vuoksi on tarpeen, että muilla hallinnon tasoilla toteutetaan täydentäviä toimenpiteitä toissijaisuusperiaatteen mukaisesti. Komissio valvoo luontodirektiivin 6 artiklan²¹ täytäntöönpanoa varmistamiseksi, että tietyn alueen nimeäminen osaksi Natura 2000 -verkkoa ei estä sellaista taloudellista (tai muunlaista) toimintaa, jolla ei ole haitallisia vaikutuksia kyseeseen tulevien, suojeltavien lajien tai luontotyyppien asemaan.

11) Liikenne: Komissio edistää edelleen lähimerenkulkua, koska se katsotaan taloudellisesti, sosiaalisesti ja ympäristöllisesti suotuisaksi toiminnaksi useimmilla rannikkoalueilla, ja

²¹ Direktiivi 92/43/ETY, 21.5.1992. EYVL L 206, 22.7.1992, s. 7.

toteuttaa strategisen ympäristöarvion EU:n liikennepolitiikasta. Satunnaispäästöihin liittyvään ongelmaan kiinnitetään entistä enemmän huomiota²².

12) Ulkopolitiikka: Komissio varmistaa, että politiikan laatimisessa otetaan huomioon joidenkin EU:n ulkopuolisten tahojen kaupallisten toimien vaikutus²³ EU:n rannikkoalueisiin.

13) Ympäristövaikutusten arviointi: Komissio työskentelee yhdessä jäsenvaltioiden kanssa varmistaakseen, että voimassa olevan ympäristövaikutusten arviointia koskevan direktiivin täytäntöönpanossa sovelletaan kokonaisvaltaista lähestymistapaa ehdotettuihin hankkeisiin; tähän kuuluu myös rajat ylittävien vaikutusten arviointi²⁴. Komissio uskoo, että ehdotettu direktiivi strategisesta ympäristöarvioinnista on erittäin hyödyllinen väline, jolla voidaan edistää kokonaisvaltaista ja pitkän aikavälin kehitystä aluesuunnittelussa ja -hallinnossa. Direktiivi pannaan täytäntöön siten, että ehdotettujen ja toisaalta olemassa olevien suunnitelmien ja ohjelmien yhteensopivuus voidaan tarkistaa.

14) Kalastus: Yhteistä kalastuspolitiikkaa koskevan perusasetuksen eli neuvoston asetuksen N:o 3760/92 2 artiklan mukaan on tarpeen ottaa huomioon kalastuspolitiikan vaikutukset ekosysteemiin, ja tuoreessa komission tiedonannossa kalavarojen hoidosta ja meriympäristön luonnonsuojelusta²⁵ painotetaan joitakin periaatteita, joiden tulisi ohjata EU:n politiikkaa tällä alalla. Kalastuspolitiikan suunniteltu tarkistus (vuonna 2002) tarjoaa uuden mahdollisuuden edistää edelleen rannikkoalueiden kestäväää ja yhdenmuetä hoitoa ja käyttöä, ja siinä otetaan huomioon sekä ekologiset että sosioekonomiset tavoitteet. Kalastuspolitiikkaa tarkistettaessa on myös tilaisuus tarkastella sitä, miten rajoitukset, jotka koskevat pääsyä jäsenvaltioiden vesille 12 meripeninkulman sisällä, voidaan säilyttää siten, että kalastus rannikkoalueilla voidaan suunnitella ja sitä voidaan hallita rannikkoalueiden yhdenmuetä käyttöä ja hoitoa koskevan pitkän aikavälin prosessin mukaisesti.

Kalastustoiminta ja sen luomat työpaikat ovat vähentyneet, ja koska ne olivat merkittävä osa monien kalastuksesta riippuvaisten alueiden sosioekonomista rakennetta, näiden alueiden haavoittuvuus on lisääntynyt dramaattisesti. Toimien monipuolistaminen muille aloille (uuden kalatalouden ohjauksen rahoitusvälinettä koskevan asetuksen mukaisesti) on vain osittainen ratkaisu, koska monilla alueilla mahdollisuudet muuhun työhön ovat pienet, ja kalastajien siirtyminen muihin ammatteihin on ollut vähäistä.

15) Vesi: Komissio pitää jatkossakin ensisijaisena tavoitteena ehdotetun vesipolitiikan kehysdirektiivin antamista ja täytäntöönpanoa. Direktiivin tavoitteena on veden hyvän tilan saavuttaminen, ja sen mukaan kaikkia tietyn joen valuma-alueen vesiä on hoidettava kokonaisuutena ottaen huomioon ylä-/ja alavirran vaikutukset. Kun otetaan huomioon, että monet tekijöistä, jotka aiheuttavat paineita rannikkoalueilla, sijaitsevat itse asiassa joen valuma-alueen ylävirran puolella, ehdotetusta vesipolitiikan kehysdirektiivistä odotetaan saatavan tuloksia erityisesti rannikkovesillä ja ranta-alueilla. On tärkeää varmistaa, että ehdotetun vesipolitiikan kehysdirektiivin täytäntöönpanossa otetaan huomioon vesihuoltotoimien vaikutus sedimenttiin. Vaikka valuma-alueen hoitoon perustuva

²² Erika-öljysäiliöaluksen onnettomuuden jälkeen komissio laati kattavan tiedonannon öljykuljetusten meriturvallisuudesta (KOM(2000)142 lopullinen). Tarkoituksena on esittää tähän liittyviä lisätoimenpiteitä toisessa tiedonannossa myöhemmin tänä vuonna.

²³ Esim. tietyt aasialaiset telakat saavat eurooppalaisten mielestä epäoikeudenmukaista tukea, mikä vääristää kilpailua.

²⁴ Esimerkiksi laaja rannikolle rakennettava infrastruktuuri Alankomaissa voisi vaikuttaa rannikon eroosion nopeuteen Yhdistyneessä kuningaskunnassa.

²⁵ KOM(1999)363.

lähestymistapa ei sinänsä ole aluesuunnittelun väline, sen selkeä vaikutus aluesuunnitteluun edellyttää läheistä yhteistyötä suunnitteluviranomaisten kanssa sekä valuma-alueen hoidon yhdistämistä maankäyttötoimenpiteisiin. Ehdotetun vesipolitiikan kehysdirektiivin täytäntöönpanossa komission on tehtävä yhteistyötä jäsenvaltioiden kanssa, jotta voidaan luoda yhteydet joen valuma-alueen hoidon ja kohdealueen muun aluesuunnittelun välillä, mukaan luettuina rannikkoalueiden suunnitelmat tai rakennerahastojen suunnitelmat.

Komissio varmistaa myös, että rannikkoalueiden yhdenmetyt käytön ja hoidon periaatteet otetaan huomioon uimaveden laadusta annetun direktiivin tarkistuksessa. Koska uudessa ja tarkistetussa uimaveden laatua koskevassa direktiivissä painotetaan veden laadunvalvonnan lisäksi myös veden määrän hallintaa, on kiinnitettävä riittävästi huomiota kokonaisvaltaiseen yhdenmetyyn lähestymistapaan, pitkän aikavälin suunnitteluun ja ennen kaikkea yleiseen tiedotukseen ja osallistumiseen.

16) Maaseudun kehittämisselitykka: Maaltamuutto on merkittävä ongelma monilla rannikkoalueilla: toisaalta syrjäisten rannikkoalueiden asukkaat muuttavat pois, mikä johtaa sosiaalirakenteen ja ympäristön huonontumiseen, ja toisaalta poismuutto sisämaasta johtaa asutuksen keskittymiseen läheisille rannikkoalueille²⁶. Komissiolla on nyt käytettävissä maaseudun kehittämiseen liittyviä välineitä, mm. Leader-ohjelma ja tiettyjä osia yhdenmetystä kalastusselitykasta. Maaseudun kehitysohjelmien on sisällettävä maatalouden ympäristötoimenpiteitä, joilla yhdessä muiden toimenpiteiden (esim. epäsuotuisien alueiden luonnonhaittakorvausten) kanssa pyritään varmistamaan, että maanviljelijät ja muut maaseudun toimijat täyttävät yhteiskunnan tarpeet ympäristö- ja maaseutupalvelujen osalta ja myötävaikuttavat siten maatalouden monipuolisen roolin säilyttämiseen ja korostamiseen. Näitä toimenpiteitä on jatkettava ja vahvistettava ottamalla niissä huomioon maaseudun poismuuton vaikutukset alueisiin, joihin muuttoliike mahdollisesti kohdistuu. Yhteisen maatalouspolitiikan tarkoituksena on parantaa olosuhteita maaseudulla, mutta aiemmin siinä on voimakkaasti pyritty tehostamaan viljelyä, mikä on osaltaan vaikuttanut maaseutualueiden autioitumiseen. Agenda 2000 -ohjelman yhteydessä maatalouspolitiikkaan on tehty muutoksia, ja hintojen tukemisen vähentäminen on positiivinen askel, mutta toimenpiteiden tulevissa muutoksissa on varmistettava, että tuetaan myös pieniä (ja usein sen vuoksi kestävän kehityksen mukaisesti toimivia) tuottajia. EU:n tavoitteena on ylläpitää maankäyttöä koko alueellaan, myös epäsuotuisilla alueilla, jotta voidaan säilyttää kestävän kehityksen mukaisen maatalouden taloudelliset, sosiaaliset ja ympäristöön liittyvät vaikutukset.

17) Merien pilaantuminen: Tämä on merkittävä ongelma Euroopan rannikkoalueilla, ja sitä on hyödyllistä käsitellä EU:n tasolla. EU ja sen jäsenvaltiot ovat monen tähän liittyvän kansainvälisen ja alueellisen sopimuksen sopimuspuolia; suuri osa merenkulkua ja meriturvallisuutta koskevasta EU:n lainsäädännöstä perustuu suurelta osin kansainvälisiin normeihin. Jäsenvaltioiden työskentelyn tiivis koordinointi kansainvälisessä merenkulkujärjestössä (IMO) on vaikuttanut turvallisuuden parantamiseen EU:n rannikoilla mm. reitityksen, raportoinnin, laitteita koskevien vaatimusten ja koulutuksen avulla. Näiden sopimusten täytäntöönpano on sen vuoksi ensisijaisen tärkeää. Komission toimiin merien pilaantumisen estämiseksi kuuluvat myös HAZMAT-direktiivi (joka koskee vaarallisia tai ympäristöä pilaavia aineita kuljettavien aluksien ilmoitusvelvollisuuksia)²⁷, satamavaltioiden harjoittamaa tarkastustoimintaa koskeva direktiivi, ehdotus neuvoston direktiiviksi

²⁶ Toiseksi mainittu tilanne on erityisen ongelmallinen Pyreneiden niemimaalla, jossa sisämaan maaseutualueelta muuttaa jatkuvasti väkeä jo ennestään tiheään asutetuille rannikkoalueille, mikä aiheuttaa ympäristöön liittyviä ja sosioekonomisia ongelmia sekä lähtö- että kohdealueille.

²⁷ 93/75/ETY.

vastaanottopalveluista satamissa²⁸, ehdotus neuvoston päätökseksi satunnaispäästöistä aiheutuvaan meren pilaantumiseen liittyvästä yhteisön yhteistyöjärjestelmästä²⁹ ja tiedonanto öljysäiliöalusten turvallisuudesta (katso alaviite 11 edellä.)

Yhteisön tuella tutkitaan teknisiä ratkaisuja, joilla pyritään parantamaan merenkulun turvallisuutta sekä ymmärtämään pilaantumisen kulkeutumista, sen aiheuttamaa kuormitusta ja sen vaikutuksia meren ekosysteemiin sekä ehkäisemään tai vähentämään pilaantumista rannikkoalueilla. Komissio tekee jäsenvaltioiden kanssa tiivistä yhteistyötä Kansainvälisen merenkulkujärjestön puitteissa. Tarkoituksena on löytää kattavia ratkaisuja mm. tributyyliin (TBT) sisältäviin myrkkymaaleihin liittyvään ongelmaan samalla kuin yhteisön viidennen TTK-puiteohjelman energian, ympäristön ja kestävän kehityksen erityisohjelmassa tutkitaan korvaavia, ympäristöä vähemmän kuormittavia myrkkymaalivaihtoehtoja. TBT kuuluu niihin aineisiin, joita vesipolitiikan kehysdirektiivissä on ehdotettu sisällytettäväksi prioriteettiaineiden luetteloon. Kun neuvosto ja Euroopan parlamentti ovat antaneet direktiivin, komissio ehdottaa laadustandardeja (mukaan luettuina rannikkovesiä koskevat standardit) sekä päästörajoituksia kaikkia luettelossa olevia aineita varten.

Kun satamien vastaanottopalveluja koskeva direktiivi tulee voimaan, sen odotetaan vähentävän aluksista peräisin olevaa pilaantumista huomattavasti. Direktiivillä varmistetaan, että satamissa on asianmukaiset palvelut aluksista peräisin olevien jätteiden vastaanottamista varten. Lisäksi direktiivi mm. velvoittaa kaikki EU:ssa sijaitsevissa satamissa käyvät alukset käyttämään näitä palveluita.

18) Maalta peräisin oleva meren pilaantuminen ja jätteet: neuvoston direktiivi 76/464/ETY tiettyjen yhteisön vesiympäristöön päästettyjen vaarallisten aineiden aiheuttamasta pilaantumisesta, rannikkovedet mukaan luettuina, on tärkein oikeudellinen väline pistekuormituslähteistä peräisin olevan pilaantumisen valvomiseksi. Hajakuormituksen lisääntyvä merkitys voidaan myös ottaa huomioon erityisesti päästöjen vähentämiseen tähtäävissä ohjelmissa, joita jäsenvaltioiden on laadittava tiettyjä aineita varten. Direktiivin kunnianhimoiset tavoitteet on saavutettu kuitenkin ainoastaan osittain. Komissio vaatii tulevaisuudessa, että direktiivissä säädetyt rannikkovesien pilaantumista vähentävät toimenpiteet pannaan kaikilta osin täytäntöön.

Ehdotetulla vesipolitiikan kehysdirektiivillä varmistetaan, että voidaan paremmin tunnistaa ja valvoa ylävirrassa sijaitsevia lähteitä, jotka aiheuttavat sekä hajakuormitusta että suoraa veden pilaantumista ja veden laadun huonontumista. Tässä sovelletaan valuma-alueen hoitoon perustuvan lähestymistavan edellyttämää yhdennettyä hoitoa ja käyttöä ja asiaa tuetaan yhteisön tutkimustoimilla.

Komissio ottaa hajakuormitukseen liittyvät ongelmat huomioon myös muissa ympäristöpoliittisissa toimenpiteissä ja Agenda 2000 -ohjelman uudistuksissa; erityisesti halutaan laatia sellainen maaseutupolitiikka, joka sisältää maatalouden ympäristötoimenpiteet. Jotta voitaisiin arvioida, miten tehokkaasti maatalouden ympäristöohjelmilla voidaan torjua rehevöitymistä meri- ja rannikkovesillä, on tarkkailtava näiden ohjelmien vaikutuksia laajemmalti kuin paikallistasolla. Rehevöitymistä meri- ja rannikkovesillä ja sen torjuntatapoja käsitellään myös yhteisön viidennen TTK-puiteohjelman avaintoiminnossa "kestävät meriekosysteemit".

²⁸ KOM(1998) 452 lopullinen.

²⁹ KOM(1998)769 – 1998/0350 (COD).

Komissio pyrkii ratkaisemaan ongelmaa myös alueellisten sopimusten puitteissa. Tällaisia sopimuksia ovat esimerkiksi Barcelonan yleissopimus, Helsingin yleissopimus ja OSPAR, jotka sisältävät erityisiä välineitä maalta peräisin olevan meren pilaantumisen torjumiseksi.

Jätehuolto on usein merkittävä ongelma rannikkoalueilla. Rannikkoalueet ovat yleisesti ottaen erityisen herkkiä alueita, ja tämä olisi otettava huomioon suunniteltaessa ja sijoitettaessa jätehuoltolaitoksia. Jätteitä koskevassa EU:n lainsäädännössä pyritään varmistamaan, että jätteistä huolehditaan vaarantamatta ympäristöä tai ihmisten terveyttä. Esimerkiksi kaatopaikoista annetussa direktiivissä 99/31/EY säädetään, että kaatopaikan sijoittamisessa on otettava huomioon mm. alueella esiintyvät rannikkovedet. Kaatopaikka voidaan hyväksyä vain, jos alueen ominaisuudet suhteessa tähän vaatimukseen osoittavat, että kaatopaikka ei aiheuta vakavaa vaaraa ympäristölle. Tulevaisuudessa kiinnitetään erityistä huomiota tämän lainsäädännön asianmukaiseen täytäntöönpanoon.

19) Painolastivesi: EU:n rahoittaman tutkimuksen avulla voidaan osaltaan arvioida niitä vakavia vaikutuksia, joita painolastivedessä olevien eksoottisten lajien pääsemisestä yhteisöön voi aiheutua.³⁰ Tämän ongelman ratkaisemiseksi tarkoitetut toimet on toteutettava kansainvälisellä tasolla, esim. Kansainvälisen merenkulkujärjestön ympäristöä ja turvallisuutta koskevien sopimusten avulla; kaikki EU:n jäsenvaltiot ovat näiden sopimusten sopimuspuolia.

20) Voimassa olevan EU:n lainsäädännön täytäntöönpanon tehostamiseen ja sen valvontaan kiinnitetään enemmän huomiota, jotta sen avulla voidaan edistää yhdenmuetä aluesuunnittelua ja -hallintoa. Komissio pyrkii yhdessä jäsenvaltioiden kanssa varmistamaan erityisesti, että yhteisön ympäristölainsäädäntö pannaan täytäntöön samalla lailla joka puolella EU:ta. Tällä tavoin estetään se, että yksityisen sektorin toimijat rannikkoalueilla niissä maissa, joissa on tiukemmat normit, joutuvat kaupallisesti muita huonompaan asemaan. Lisäksi kiinnitetään erityistä huomiota yhteisen kalastuspolitiikan mukaisten enimmäispyyntimäärien noudattamisen valvomiseen.

21) Komissiolla on jo käytössä yleisiä menettelyjä sisäistä koordinaatiota varten ja se pyrkii parhaillaan parantamaan niitä varmistaakseen eri politiikkojen välisen johdonmukaisuuden. Tämän laaja-alaisen prosessin olisi parannettava mm. rannikkoalueisiin vaikuttavien politiikkojen välistä yhteistyötä.

Esittelyohjelman aikana ohjelman hallinnointiyksikkö³¹ oli hyödyllinen yhteyspiste, jonka avulla voitiin tehdä yhteistyötä nimenomaan rannikkoalueisiin liittyvissä kysymyksissä. Tätä tiettyyn kysymykseen keskittyvää, epävirallista yhteistyötä jatketaan kaikkien näistä asioista vastaavien komission yksiköiden kanssa.

C) Vuoropuhelun edistäminen eurooppalaisten rannikkoalueiden sidosryhmien kanssa

Vuoropuhelun avulla voidaan päästä yhteisymmärrykseen paikallisella ja alueellisella tasolla, ja samoin tarvitaan foorumia, jolla sidosryhmät Euroopan tasolla voivat vaihtaa näkemyksiä ja rakentaa yhteistä tulevaisuutta.

³⁰ Painolastivedessä olevat eksoottiset lajit ovat yksi tekijöistä, jotka ovat aiheuttaneet *Posidonia*-merileväkenttien häviämisen Välimerellä.

³¹ Katso KOM(97)744, s. 8.

22) Komissio tunnustaa eurooppalaisten rannikkoalueiden sidosryhmien foorumin arvon. Tällaisen elimen tarkoituksena olisi parantaa koordinoitua eri toimijoiden välillä, jotta voitaisiin muodostaa eurooppalainen näkemys rannikkoalueiden suunnittelusta ja käytöstä. Tällaisen elimen tarkoituksena olisi saada sidosryhmät sitoutumaan rannikkoalueiden yhdenmukaiseen käyttöön ja hoitoon koskevan esittelyohjelman aikana muotoutuneisiin periaatteisiin (liite I). Se voisi toimia myös "tarkkailuelimenä", jotta rannikkoalueiden yhdenmukaisen käytön ja hoidon periaatteiden toteuttamisesta jäsenvaltioissa voitaisiin raportoida yhdenmukaisella tavalla. Se olisi poliittinen elin, jossa olisi talouden eri alojen, vapaa-ajan käyttäjien, rannikkoalueiden asukkaiden sekä jäsenvaltioiden hallinnon eri alojen ja tasojen edustajia. Sen olisi mahdollisuuksien mukaan tehtävä yhteistyötä olemassa olevien organisaatioiden kanssa. Komissio käynnistää vuoropuhelun Euroopan unionin muiden toimielinten kanssa pohtiakseen, miten tällainen foorumi voitaisiin perustaa ja miten sitä voitaisiin koordinoida.

D) Parhaiden käytäntöjen kehittäminen rannikkoalueiden yhdenmukaiseen käyttöön ja hoitoa varten

Euroopan unioni voi tukea parhaiden käytäntöjen muodostamista ja levittämistä sekä paikallisen kapasiteetin rakentamista kehityksessä olevaa rannikkoalueiden yhdenmukaiseen käyttöön ja hoitoa varten kannustuksen, rahoituksen sekä rakenteiden ja logistiikan avulla. EU voi edistää myös yhteisymmärryksen ja yhteisen kielenkäytön kehittämistä paikallisviranomaisien ja paikallisten organisaatioiden välillä EU:ssa sekä helpottaa (positiivisten ja negatiivisten) kokemusten ja asiantuntemuksen vaihtoa näiden toimijoiden välillä. Koska hyvän aluehallinnon periaatteet eivät koske ainoastaan rannikkoalueita, parhaita käytäntöjä koskevaan tietojenvaihtoon on kuuluttava yhteyksien edistäminen muiden asiaan liittyvien aluehallinnon suunnittelijoiden ja johtajien välillä.

23) Komissio tukee rannikkoalueilla toimivien ammatinharjoittajien verkkojen luomista; verkko toimisi foorumina, jossa voitaisiin kehittää ja vaihtaa tietoja parhaista käytännöistä. Tällaisen verkkojen avulla jatketaan sellaisten aloitteiden tukemista, joiden rahoitus yhteisön välineistä (esim. Life ja Terra) on loppunut, mutta verkkoon voivat osallistua laajemminkin rannikkoalueiden hoidosta vastaavat. Verkko toimii kanavana, jonka kautta levitetään tutkimustuloksia ja tieteellistä tietoa sekä tietoja hyvästä aluehallinnosta. Siinä voitaisiin myös luoda työryhmiä arvioimaan erilaisia hallintomenettelyjä, määrittelemään erityisiä tutkimustarpeita ja kehittämään teknisiä ohjeita parhaiksi käytännöiksi, jotka koskevat esim. tiedonkulun hallintaa, yksityissektorin osallistumisen edistämistä ja kommunikointia poliittisten päättäjien kanssa.

24) Komission tavoitteena on edelleen Euroopan parlamentin ja neuvoston päätöksen antaminen kaupunkien kestävästä kehityksestä edistävästä yhteisön yhteistyöjärjestelmästä³². Tässä yhteistyöohjelmassa kehitetään parhaita käytäntöjä kaupunkialueiden yhdenmukaiseen aluehallintoon varten. Koska kaupunkialueet ja rannikkoalueet ovat usein samoja ja niihin sovellettavat periaatteet samanlaisia, edellisessä kohdassa mainittu rannikkoalueilla toimivien ammatinharjoittajien verkko tulisi liittää Euroopan kestävästä kehityksestä kaupunkien kampanjan olemassa oleviin verkkoihin.

25) Useat EU:n rahoitusvälineet tarjoavat mahdollisuuksia parhaiden käytäntöjen kehittämiseksi yhdenmukaiseen aluehallintoon varten, ja niissä on saatu kokemuksia, joita voidaan hyödyntää rannikkoalueilla. Näihin välineisiin kuuluvat mm. Interreg-aloite, Urban-ohjelma ja ehdotettu Life III -väline. Komissio kehittää tutkimusohjelmassaan menetelmiä, joilla

³² KOM(1999)557.

arvioidaan tiettyjen vesialan direkttiivien täytäntöönpanon tehokkuutta sosioekonomisen kustannus-hyötysuhteen ja joen valuma-alueen ja rannikkoalueiden vedenlaadun osalta. Tässä yhteydessä määritetään tämän alan parhaimmat käytännöt.

Lisäksi komissio on julkaissut kolme tutkimusta rannikko-, maaseutu- ja kaupunkimatkailukohteiden integroidusta laadunhallinnasta. Tutkimusten tarkoituksena on edistää hyvien käytäntöjen vaihtoa matkailun alalla; tähän osallistuisivat kaikki julkiset organisaatiot ja muut alalla toimivat tahot. Integroidussa laatujohtamisessa keskitytään parantamaan matkailijoiden tyytyväisyyttä samalla kun parannetaan myös paikallista taloutta, ympäristönsuojelua ja paikallisen yhteisön elämänlaatua. Julkaisuissa esitetään rannikkoalueiden matkailukohteiden integroitua laadunhallintaa varten useita suosituksia tai käytännesääntöjä, jotka perustuvat tapaustutkimuksista saatuihin kokemuksiin ja niissä yksilöityihin menestyksen avaintekijöihin. Suositukset kohdistetaan organisaatioille, jotka ovat vastuussa matkailupalveluista matkakohteissa. Lisäksi laaditaan luettelo ensisijaisista toimista, jotka on tarkoitettu myös yksityisen sektorin yrityksille.

E) Rannikkoalueita koskevan tiedon ja tietämyksen hankkiminen

EU edistää jatkossakin rannikkoalueita koskevan hyödyllisen³³ tiedon ja tietämyksen hankintaa sekä luonnontieteiden että yhteiskuntatieteiden pohjalta. Komissio avustaa tiedostojen kehittämisessä ja tietämyksen muodostamisessa Euroopan tason käyttöä varten. Se varmistaa myös, että EU:n rahoittamassa rannikkoalueita koskevassa tutkimuksessa tuotetaan tietoja ja tietämystä, joiden sisältö, muoto ja ajoitus vastaavat loppukäyttäjien tarpeita kaikilla tasoilla.

26) Yhteisön tutkimuspolitiikassa edistetään tutkimusta, joka vastaa rannikkoalueiden hoidon ja käytön tarpeita. Rannikkoalueiden hoitoa tukeva tutkimus on ollut tutkimuksen painopistealue kolmannelta puiteohjelmasta alkaen ja on sitä edelleen. TTK:n viides puiteohjelma ja sen demonstraatiotoimet sisältävät useita meri- ja rannikkoalueisiin liittyviä erityisaiheita³⁴. Aihekohtaisten ohjelmien, kuten "avaintoimintojen", uusissa säännöissä hankkeiden koordinaattoreita kehoitetaan ottamaan loppukäyttäjät mukaan kunkin hankkeen määrittämiseen ja toteuttamiseen. Ensisijalle asetetaan hankkeet, jotka sisältävät monialaista tutkimusta (josta on todennäköisesti paljon hyötyä rannikkoalueiden suunnittelijoille ja niiden hoidosta vastaaville). Komissio valvoo viidennen puiteohjelman tuloksien varsinaista levittämistä ja hyödyntämistä varmistaakseen, että EU:n rahoittamista TTK-toimista saatuja tuloksia käytetään tehokkaasti, ja valmistellakseen tutkimuksen painopisteitä tulevia puiteohjelmia varten.

27) Euroopan ympäristökeskuksen tehtävänä on toimittaa EU:n toimielimille ja jäsenvaltioille ajankohtaista ja asianmukaista tietoa politiikan laatimisen ja arvioinnin tueksi. Euroopan ympäristökeskuksen monivuotiseen työohjelmaan (1999-2003) kuuluu rannikko- ja meriympäristöä koskeva osa. Euroopan ympäristökeskus jatkaa työtä tällä alalla

³³ Hyödyllisenä pidetään tietoa ja tietämystä, jolla voidaan tukea rannikkoalueiden hoidon ja suunnittelun prosessia, mukaan luettuna tiedot, jotka on tarkoitettu suurelle yleisölle (sen tietoisuuden osallistumisen helpottamiseksi).

³⁴ Näihin kuuluvat meren ekosysteemit, maan ja valtameren vuorovaikutukset, rannikkoalueiden prosessien tehokkaan tarkkailun kehittäminen hallinnon tukemiseksi, rannikoiden suojeleminen tulvilta ja eroosiolta, vesivarojen yhtenäinen hallinta ja kestävä käyttö valuma-alueen laajuudessa, vesiviljelyä koskeva tutkimus sekä ympäristön, kalatalouden ja vesiviljelyn välisten vuorovaikutusten vaikutukset ja ekologisten laatuindikaattorien ja -menetelmien kehittäminen, jotta voidaan määrittää ja analysoida rannikkoyhteisöjen eri sektoreihin vaikuttavia sosiaalisia ja taloudellisia tekijöitä (ohjelma "Energia, ympäristö ja kestävä kehitys" sekä "Elämänlaatu ja luonnonvarojen hoitaminen").

parantaakseen tietojen hankintaa ja näiden tietojen käyttöä aihekohtaisten analyysien ja indikaattoreihin perustuvien arviointiraporttien laatimisessa. Kolmen seuraavan vuoden aikana Euroopan ympäristökeskus ja komissio laativat päivityksen CORINE Land Cover 2000 -hankkeeseen, jotta voidaan tarjota tietoa maankäytöstä aiheutuvien paineiden kehittymisestä rannikkoalueilla eri puolilla Eurooppaa. (Tähän liittyy LACOAST-hankkeen tulosten päivittäminen). Komissio kehottaa Euroopan ympäristökeskusta päivittämään lähivuosina rannikoiden eroosiota kuvaavan atlaksen.

28) Euroopan ympäristökeskus keskittyy erityisesti saattamaan päätökseen työn rannikkoaluetta koskevien indikaattorien määrittämiseksi. Tätä työtä on koordinoitava Euroopan yhteisöjen tilastotoimistossa (Eurostatissa) ja muissa komission yksiköissä suoritettavan indikaattorien laatimistyön kanssa.

29) Komissio tekee tällä hetkellä tutkimusta rannikkoalueiden ja niiden yhdenmetyksen käytön ja hoidon sosioekonomisesta arvosta. Tulokset julkaistaan Internetissä vuoden 2000 aikana.

30) Yhteisön koulutuspolitiikassa edistetään jatkossakin monialaista oppimista, joka toimii pitkäaikaisena tukena yhdenmetylle aluehallinnolle.

31) Komission ammatillisen koulutuksen politiikka tarjoaa erilaisia monialaisia välineitä, joita voitaisiin käyttää rannikkoalueiden hoitoon liittyvien valmiuksien vahvistamiseen. Näihin välineisiin kuuluvat Leonardo-ohjelma ja Euroopan sosiaalirahaston rakennerahastot. Rannikkoalueiden hoidosta vastaaville virastoille ilmoitetaan (mm. ehdotetun verkon kautta) EU:n politiikkojen ja ohjelmien tarjoamista koulutusmahdollisuuksista.

F) Tiedon levittäminen ja yleisen tietoisuuden lisääminen

Komissio varmistaa, että sen hankkima tai sen hallussa oleva tieto ja tietämys levitetään rannikkoalueiden suunnittelijoille ja alueiden hoidosta vastaaville. Komission tehtävänä on lisäksi kehittää välineitä, yhteensopivuusstandardeja ja ohjeita, joiden avulla voidaan levittää muista lähteistä hankittua tietoa ja tietämystä kohdistetulla, jäsenneyllä, luotettavalla ja integroidulla tavalla rannikkoalueiden suunnittelijoille ja niiden hoidosta vastaaville. EU pyrkii myös levittämään tietoa sidosryhmille (yksityiselle sektorille ja suurelle yleisölle), jotta ne saavat tarpeeksi tietoa osallistua rannikkoalueiden hoitoon.

32) Komissio varmistaa, että sen rahoittamista hankkeista saadut tulokset levitetään laajasti. Viidennessä TTK-puiteohjelmassa edellytetään nykyään, että hankkeissa on laadittava teknologian käyttöönottosuunnitelma, josta käy ilmi, miten tutkimustuloksia on tarkoitus hyödyntää; lisäksi tulokset (mukaan luettuna maallikoille tarkoitettu tiivistelmä) on julkaistava Internetissä. Life-Nature -rahoitusvälineessä on otettu käyttöön samanlaiset vaatimukset Internet-sivun luomista varten, kun taas Life-Environment -rahoitusvälineessä edellytetään, että tuensaajat laativat maallikoille sopivan raportin. Komissio tutkii, voitaisiinko tämänkaltaisia vaatimuksia laajentaa myös muihin EU:n rahoittamiin hankkeisiin. Komission Internet-sivuilla on linkit hankkeiden Internet-sivuille tai lopullisten tulosten metatietokantoihin; tämä on suunnitteilla myös tutkimuksen neljännen puiteohjelman aihekohtaista ELOISE-verkkoa varten.

33) Komissio avustaa lisäksi asianmukaisten tulosten kohdennetussa levittämisessä rannikkoalueiden suunnittelijoille ja alueiden hoidosta vastaaville. Komissio järjesti vuonna 1999 kokouksen ELOISE-tutkimushankkeiden ja ICZM-esittelyhankkeiden vetäjille. Tällaiset kokoukset ovat yksi keino levittää tuloksia kohdennetulla tavalla. Lisäksi tutkijoiden on niiden perusteella helpompi ymmärtää rannikkoalueiden hoidosta vastaavien tarpeita ja tehdä

tutkimusta, jota voidaan suoremmin soveltaa rannikkoalueiden suunnitteluun ja hoitoon. Komissio järjestää tällaisia kokouksia säännöllisin väliajoin. Lisäksi komissio perustaa rannikkoaluetutkimuksen (EuCoRe) toimiston, jonka avulla voidaan paremmin koordinoida EU:n rahoittama rannikkoalueiden tutkimus muiden kansallisten ja kansainvälisten ohjelmien kanssa, parantaa tulosten yhdistämistä ja yhdistämistä, järjestää tulosten levitys ja hyödyntäminen sekä helpottaa tulosten siirtoa sidosryhmille ja loppukäyttäjille.

34) Euroopan ympäristökeskuksella ja komissiolla on kullakin meneillään erilaisia toimia, joissa kehitetään työkaluja rannikkoalueiden yhdenmukaista hoitoa ja suunnittelua koskevien tietojen hankkimista ja integrointia varten. Näihin työkaluihin kuuluvat EIONET-järjestelmä, DESIMA-tiedotusjärjestelmä COAST-hankkeessa, suunniteltu ESPON-verkko, COASTBASE-hanke sekä Eurostatin ja Euroopan tilastotietojärjestelmän toimet. Tarkoituksena on koordinoita näitä toimia ja määrittää selkeät strategiset järjestelmät, joihin kuuluvat standardit ja välineet aluetta ja resursseja koskevien tietojen vaihtamiseksi. Näiden puitteiden olisi varmistettava, että rannikkoalueita koskevat tietojärjestelmät ovat yhdenmukaisia muiden alueita koskevien järjestelmien kanssa. Vaikka järjestelmä ei välttämättä koskisi nimenomaan rannikkoalueita, siinä olisi otettava huomioon ympäristöön liittyviä, sosioekonomisia, kulttuurillisia ja institutionaalisia seikkoja koskevien tietojen hankinta. Euroopan ympäristökeskuksen toimeksianto koskee nimenomaan ympäristöä, joten ei ole selvää, olisiko se sopiva taho johtamaan tätä toimintaa. On pohdittava vielä, mikä elin sopii parhaiten ylläpitämään tätä järjestelmää.

35) Komissio lisää yleistä tiedotusta rannikkoalueiden yhdenmukaistamisesta käytöstä ja hoidosta valmistelemalla aineistoa, jossa selostetaan rannikkoalueiden yhdenmukaista käyttöä ja hoitoa koskevasta esittelyohjelmasta saadut kokemukset. Ensi vuoden aikana laadittavassa tiedotusmateriaalissa keskitytään rannikkoalueiden dynamiikkaan, tehtäviin ja arvoon sekä siihen, miten rannikkoalueita voidaan hoitaa kestävä kehityksen mukaisesti. Lisäksi komissio laatii ja levittää materiaalia, joka koskee rannikkoalueiden nykyisten ongelmien seurauksia, sekä sitä, miksi sen hyvästä hoidosta on henkilökohtaista hyötyä useimmille kansalaisille. Tarkoituksena on, että tähän osallistuvat aktiivisesti toimivaltaiset viranomaiset ja organisaatiot, myös koulutuslaitokset ja tiedotusvälineet.

36) Århusin yleissopimuksen nopea ratifiointi ja täytäntöönpano on tärkeä vaihe prosessissa, jossa varmistetaan, että eurooppalaiset sidosryhmät saavat paikkansapitävää tietoa, jota he tarvitsevat osallistuakseen päätöksentekoon.

37) Komission tarkoituksena ei ole ehdottaa uutta "laatu-merkkiä" rannikkoalueiden yhdenmukaista hoitoa ja käyttöä varten. Rannikkoalueita varten on jo tavaton määrä merkkejä, ja uusi merkki saattaisi aiheuttaa sekaannusta. Komissiolla ei myöskään ole mahdollisuuksia valvoa uutta merkkiä koskevien vaatimusten noudattamista. Komissio tutkii kuitenkin, kuinka olemassa olevia järjestelmiä (esim. kestävä kehityksen kaupungeille myönnettävä palkinto) voitaisiin käyttää edistämään rannikkoalueiden yhdenmukaista hoitoa ja käyttöä. Komissio on jo ehdottanut, että ekomerkitöitä voitaisiin myöntää myös palveluille. Tämän ehdotuksen pitäisi rohkaista joitakin rannikkoalueiden merkittäviä "käyttäjiä" (esim. matkailualan yrityksiä) noudattamaan kestävä kehityksen mukaisia käytäntöjä ekomerkin saamiseksi.

38) Rannikkoalueiden yhdenmukaista käyttöä ja hoitoa koskevan esittelyohjelman konsultaatiovaihe osoitti, että tiedotusta EU:n alakohtaisten direktiivien vaikutuksesta

rannikkoalueisiin, EU:n toimivallasta sekä olemassa olevista rahoitusmahdollisuuksista³⁵ on lisättävä roimasti. Komissio toteuttaa toimenpiteitä tiedotuksen parantamiseksi näillä aloilla pyrkimällä yleisesti parantamaan EU:n toimielinten avoimuutta mm. Internet-sivujen avulla. Lisäksi tuntuisi kuitenkin asianmukaiselta varmistaa, että komissiossa on selkeästi nimetty yhteyspiste rannikkoalueiden kysymyksiä varten; ympäristöasioiden pääosasto ottaa tämän roolin. On kuitenkin selvää, että monissa tapauksissa kyselyt on ohjattava muille yksiköille.

G) Strategian täytäntöönpano

Ehdotetut yksittäiset toimet pannaan täytäntöön mahdollisimman pian ottaen huomioon ohjelman kehitysprosessi ja politiikan tarkistaminen kullakin politiikan alalla. Itse asiassa jotkin toimet on jo käynnistetty esittelyohjelman loppuvaiheissa.

Strategiaa on käsiteltävä joustavana, alati kehittyvänä välineenä, jonka käytössä voidaan ottaa huomioon erilaisten alueiden ja olosuhteiden erityistarpeet. Strategiaa on muutettava, kun olosuhteet muuttuvat ja EU:n politiikan ja rannikkoalueiden tilan välistä suhdetta opitaan ymmärtämään paremmin.

Komission yksiköt tarkistavat sen vuoksi strategian alustavasti kolmen vuoden kuluttua. Sen jälkeen strategia tarkistetaan aina, kun Euroopan ympäristökeskus tekee säännöllisen arviointinsa ympäristön tilasta Euroopassa. Näiden tarkistusten perusteella olisi tarvittaessa ehdotettava strategian muutoksia tilanteen arvioinnin ja asianmukaisten sidosryhmien kuulemisen perusteella. Tarkistuksessa on kolme tasoa: arviointi toimenpiteistä, joilla on pyritty toteuttamaan tässä osassa kuvatut toimet käytännössä; arviointi siitä, miten ne ovat vaikuttaneet osassa II A kuvattujen ongelmien ratkaisuun; ja analyysi siitä, miten osassa I kuvattujen fyysisten ja inhimillisten ongelmien ratkaisemisessa on edistytty.

IV. LOPPUPÄÄTELMÄT

Liitteessä I kuvatut kahdeksan periaatetta eivät koske erityisesti rannikkoalueita vaan kuuluvat yleisesti hyvään hallintomalliin. Vaikka komissio ehdottaa eurooppalaista strategiaa erityisesti rannikkoalueiden yhdenmennyä hoitoa varten, tämä ei tarkoita sitä, että näitä periaatteita ei voitaisi noudattaa muualla EU:n alueella.

Hyvän aluehallinnon periaatteiden laajempi noudattaminen voisi parantaa oloja EU:n alueen yksittäisissä osissa, rannikko mukaan luettuna. Se voisi myös varmistaa, että monet fyysiset, institutionaaliset ja sosioekonomiset yhteydet rannikkoalueiden ja EU:n alueen muiden osien välillä eivät jää huomiotta alueen yksittäisiä osia koskevien erillisten suunnittelu- ja hoitotoimien vuoksi. EU tukee itse asiassa jo nyt yhdenmennyä aluehallintoa laajemmaltikin monien edellä kuvattujen laaja-alaisten välineiden avulla. Tämän rannikkoalueiden yhdenmennyä käyttöä ja hoitoa koskevan strategian periaatteet muistuttavat läheisesti Euroopan aluekehityssuunnitelmaa (ESDP) ja näkyvät myös kaupunkeja koskevissa komission toimissa. Agenda 2000 -ohjelman yhteydessä tehtävät rakennerahastojen ja EU:n maatalouspolitiikan uudistukset ovat askel kohti hyvän aluehallinnon periaatteiden yleistä soveltamista. Prosessi, jossa näistä periaatteista tulee hallinnon perusta, on väistämättä hidaskä, koska se edellyttää kulttuurin muutosta.

³⁵ Huomattava osa vastauksista sisälsi selviä näyttöjä tiedonpuutteesta tai virheellisistä tiedoista jopa niillä, jotka ovat aktiivisesti kiinnostuneita EU:n politiikan laadimisesta.

Tässä strategiassa ehdotetaan sen vuoksi tiettyjä toimia, joita voidaan soveltaa välittömästi strategisesti tärkeiden rannikkoalueiden kiireellisiä ratkaisuja vaativien ongelmien ratkaisemiseksi, samalla kun kehittyä yleinen lähestymistapa aluehallintoa varten. Lisäksi toivotaan, että parempien hallintomenetelmien noudattaminen rannikkoalueilla toimii sinänsä esimerkkinä, joka motivoi hyväksymään nämä periaatteet laajemmin eri puolilla Eurooppaa, erityisesti muilla alueilla, joilla vallitsee monenlaisia paineita ja eturistiriitoja. Komissio tutkii sitä, miten yhdenmukaisen aluehallinnon lähestymistapa voidaan myöhemmin laajentaa kattamaan koko EU:n alue.

LIITE I

Rannikkoalueiden yhdenntetyn käytön ja hoidon periaatteet

Rannikkoalueiden yhdenntetty käyttö ja hoito (ICZM) on dynaaminen, monialainen ja monivaiheinen prosessi, jolla edistetään kestävän kehityksen mukaista rannikkoalueiden hoitoa. Siihen kuuluvat sekä tiedonkeruu, suunnittelu (laajassa merkityksessä), päätöksenteko, hallinto ja täytäntöönpanon seuranta. ICZM-prosessissa kootaan yhteen kaikki sidosryhmät, joiden on tunnettava käsiteltävät asiat, ja yhteistyössä arvioidaan yhteiskunnallisia tavoitteita tietyllä rannikkoalueella ja toteutetaan toimia näiden tavoitteiden saavuttamiseksi. ICZM-prosessissa pyritään pitkällä aikavälillä tasapainottamaan ympäristöön, talous- ja yhteiskuntaelämään, kulttuuriin ja vapaa-ajan viettoon liittyvät tavoitteet luonnon olosuhteiden asettamien rajojen puitteissa.

Termi "yhdenntetty" viittaa tavoitteiden yhdenntämiseen ja lisäksi näiden tavoitteiden saavuttamiseen käytettävien välineiden yhdenntämiseen. Se tarkoittaa kaikkien asiaan liittyvien politiikan alojen, sektoreiden ja hallinnon tasojen yhdenntämistä ja kohdealueen maa- ja merikomponenttien yhdenntämistä sekä aikaan että tilaan liittyvien näkökohtien osalta.

Rannikkoalueiden onnistunut käyttö ja hoito perustuu seuraaville periaatteille:

1. Laaja-alainen näkökulma (aihekohtainen ja maantieteellinen)

Rannikkoalueet ovat monimuotoisia alueita; niihin vaikuttaa lukuisa määrä toisiinsa liittyviä tekijöitä, jotka liittyvät esimerkiksi hydrologisiin, geomorfologisiin, sosioekonomisiin, hallinnollisiin, institutionaalisiin ja kulttuurillisiin olosuhteisiin. Rannikkoalueiden onnistuneessa suunnittelussa ja käytössä on vältettävä irrallisten päätösten tekemistä ja suosittava strategisempaa lähestymistapaa, jossa otetaan huomioon kokonaistilanne sekä epäsuorat ja kumulatiiviset syyt ja vaikutukset. On hyväksyttävä se, että pitkällä tähtäimellä luonnollisten ja kulttuurijärjestelmien integriteetin säilyttäminen sekä ekonomiset ja sosiaaliset vaihtoehdot liittyvät väistämättä toisiinsa.

Rannikkoalueiden meri- ja maakomponentteihin liittyvät tekijät ovat läheisesti yhteydessä toisiinsa (sekä ihmisen toiminnan että fyysisten prosessien kautta). Siksi toimenpiteissä on niiden onnistumiseksi otettava huomioon sekä meren- että maanpuoleiset rannikkoalueen osat sekä niihin laskevien jokien valuma-alueet. Koska sen vyöhykkeen laajuus, jolla maa ja meri vaikuttavat toisiinsa, vaihtelee alueittain, ei voida laatia yleistä maantieteellistä määritelmää "rannikkoalueesta". Usein rannikkoalueisiin vaikuttavat tekijät tai alueet sijaitsevat muissa hallinnollisissa yksiköissä ja mahdollisesti kaukanakin rannikolta, koska monet rannikkoalueisiin vaikuttavat järjestelmät (esim. liikenneverkot, muuttoliikkeet, muutokset maankäytössä ja saasteiden kulkeutumistavat) ovat fyysisesti hajallaan. Pienten saarien rannikkoalueiden hoito tarkoittaa tavanomaisesti samaa kuin koko saaren ja sitä ympäröivän merialueen suunnittelu ja hoito.

2. Pitkän aikavälin näkökulma

Sekä tämänhetkisten että tulevien sukupolvien tarpeet on otettava huomioon samanaikaisesti ja samassa määrin, ja on varmistettava, että päätöksissä noudatetaan ennalta varautumisen periaatetta eikä estetä tulevaisuuden vaihtoehtoja. Rannikkoalueiden onnistuneessa suunnittelussa ja hoidossa on tunnustettava tulevaisuuden olosuhteiden epävarmuus ja luotava institutionaaliset puitteet, joissa katsotaan tämänhetkistä poliittista prosessia pitemmälle.

3. Joustava käyttö ja hoito vaiheittaisena prosessina

Rannikkoalueiden yhdenmety suunnittelu ja hoito on prosessi, joka kehittyy vuosien ja vuosikymmenien aikana. Rannikkoalueiden yhdenmety käyttö ja hoito ei takaa rannikkoalueiden kaikkien ongelmien välitöntä ratkaisua, vaan siinä yhdenmety vähitellen rannikkoalueita koskevia politiikkoja, ohjelmia ja toimia perustaksi erityisongelmien ratkaisemista tai välttämistä varten. Hyvä tiedotus on perusta ymmärrykselle, joka kehittää motivaatiota ja molemminpuolista luottamusta; tämä johtaa puolestaan yhteistyöhön ja lopulta yhteisvastuuseen ja todelliseen yhdentämiseen. Rannikkoalueiden yhdenmety käytön ja hoidon prosessi edellyttää seurantaa, jotta käyttöä ja hoitotoimia voidaan mukauttaa, kun ongelmat ja tiedot kehittyvät.

4. Paikallisten ominaispiirteiden huomioonottaminen

Euroopassa on monenlaisia rannikkoalueita, joiden fyysiset, ekologiset, sosiaaliset, kulttuurilliset, institutionaaliset ja taloudelliset ominaisuudet ovat erilaisia. Yhdenmety käytön ja hoidon perustana on oltava perinpohjainen ymmärrys kyseessä olevan alueen erityispiirteistä, mukaan luettuna erityisistä paineista ja tekijöistä, jotka vaikuttavat sen dynamiikkaan. Erityistarpeet edellyttävät erityisratkaisuja rannikkoalueiden ongelmiin. EU:n tasolla toteutettavien toimien on oltava riittävän joustavia tämän monimuotoisuuden ottamiseksi huomioon.

Tämä periaate merkitsee myös, että on tarpeen varmistaa asianmukaisten tietojen keräys ja niiden toimittaminen päätöksentekijöille. Tähän kuuluu myös epävirallinen perinteinen tieto kyseessä olevan rannikkoalueen sekä meren- että maanpuoleisista osista.

5. Luonnon omien prosessien ottaminen huomioon

Rannikkoalueiden luonnolliset prosessit vaihtelevat jatkuvasti ja joskus äkillisestikin. Jos työskentelemme näiden prosessien mukaisesti, emmekä niitä vastaan, ja otamme huomioon luonnollisten prosessien asettamat rajoitukset (tai "kantokyvyn"), toimintamme on ympäristön kannalta suotuisampaa sekä taloudellisesti kannattavampaa pitkällä aikavälillä.

6. Osallistava suunnittelu

Osallistavassa suunnittelussa yhdistetään kaikkien sidosryhmien (mukaan luettuina merenkulun edustajat, vapaa-ajan käyttäjät ja kalastusyhteisöt) näkökohdat suunnitteluprosessissa. Eri tahojen osallistumisen ansiosta voidaan tunnistaa todelliset kysymykset, hyödyntää paikallista tietoutta, edistää sitoutumista ja jakaa vastuuta. Sen avulla voidaan vähentää konflikteja sidosryhmien välillä ja löytää toteuttamiskelpoisia ratkaisuja. Joidenkin sidosryhmien vakuuttamiseksi siitä, että on niiden oman edun mukaista osallistua suunnitteluun, saatetaan tarvita laajoja tiedotuskampanjoita. Osallistavan suunnittelun edellyttämää aikaa ja panostusta ei pitäisi aliarvioida.

7. Kaikkien asiaankuuluvien hallintoelimien tarjoama tuki ja osallistuminen

Hallintopolitiikoilla, -ohjelmilla ja -suunnitelmilla (jotka liittyvät maankäyttöön, energiaan, matkailuun, aluekehitykseen jne.) luodaan puitteet rannikkoalueiden ja niiden luonnonvarojen käyttöön ja hoitoon. Pelkästään vapaaehtoinen, valtiosta riippumaton lähestymistapa on usein riittämätön erityisesti silloin, kun prosessissa siirrytään panemaan täytäntöön yhteisymmärrykseen perustuvia päätöksiä.

Vaikka paikallisviranomaiset on alusta alkaen saatava mukaan rannikkoalueiden käyttö- ja hoitoprosessiin, on tärkeää, että siihen sitoutuvat myös hallinnon muut tasot ja sen kaikki alat. Rannikkoalueiden kaikkien ongelmien käsittely edellyttää usein monitasoisia, erilaajuisia suunnittelu- ja hoitotoimia. Esittelyohjelmaan kuuluvien hankkeiden vetäjät vahvistivat sen, että rannikkoalueiden käyttö ja hoito ei voi olla tehokasta, jos sitä eivät tue kaikki hallinnon tasot ja alat. Tähän tukeen tulisi kuulua halukkuus mukauttaa tarvittaessa lainsäädännöllisiä, hallinnollisia ja taloudellisia välineitä ja tarjota institutionaaliset valmiudet tietojen keräämistä ja ylläpitämistä sekä dokumentointia varten. On välttämätöntä, että kehitetään hallinnon eri tasojen ja alojen välisiä keskinäisiä tukitoimia ja yhteyksiä ja että eri tasojen politiikka sovitetaan yhteen. On tarpeen varmistaa, että erilaiset yksittäiset hallinnolliset ja oikeudelliset välineet, jotka vaikuttavat rannikkoalueisiin, ovat toisiinsa sopivia ja johdonmukaisia. Eri hallinnollisten elinten yhteistyö ja osallistuminen ei välttämättä tarkoita sitä, että on luotava uusia institutionaalisia rakenteita; pikemminkin on luotava menettelyjä ja menetelmiä, joiden avulla olemassa olevat rakenteet ja elimet voivat tehdä yhteistyötä.

8. Eri välineiden yhdistäminen

Rannikkoalueiden käytön suunnittelu voi onnistua vain, jos käytetään useita eri välineitä, kuten lainsäädäntöä, taloudellisia keinoja, vapaaehtoisia sopimuksia, tiedotusta, teknisiä ratkaisuja, tutkimusta ja koulutusta. Hallinnolliset ja taloudelliset keinot voivat auttaa eri toimien välisten ristiriitojen ratkaisemisessa, mutta sopivan yhdistelmän rakentamiseksi on otettava huomioon kunkin alueen ongelmat, instituutiorakenteet ja kulttuuriympäristö. Rannikkoalueiden käytössä ja hoidossa olisi kuitenkin kaikissa tapauksissa pyrittävä siihen, että varmistetaan johdonmukaisuus lainsäädännöllisten välineiden ja hallinnollisten tavoitteiden sekä suunnittelun ja käytön välillä.